

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพชีวิตบนผืนผ้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LIFE ON FABRIC

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	ภาพชีวิตบนผืนผ้า
โดย	ธิตพรหม อ่อนเปี่ยม
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิชัย ภิรมย์รักษ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ สาครินทร์ เครืออ่อน)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(อาจารย์ ธงชัย ศรีสุขประเสริฐ)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ปริญญา ต้นดีสุข)	

58004206 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : ภาพชีวิตบนผืนผ้า

นางสาว ชิตีพรหม อ่อนเปี่ยม: ภาพชีวิตบนผืนผ้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์
ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ “ภาพชีวิตบนผืนผ้า” มีที่มาจากภาพถ่ายเก่าของครอบครัว ภาพถ่ายเปรียบเสมือนประตูสู่อดีตนำเราเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกและความทรงจำของเหตุการณ์ในภาพนั้น เมื่อเวลาผ่านไปภาพยังคงเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงแม้บุคคลหรือสถานที่นั้นจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ภาพถ่ายจึงเป็นเหมือนหลักฐานสำคัญในการบ่งบอกถึงควมมีตัวตน เป็นเครื่องระลึกถึงความทรงจำในอดีต และยังเป็นเครื่องเตือนใจให้เราใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท ผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า” แสดงออกถึงความผูกพันระหว่างโลกต่างสถานะโดยใช้ภาพถ่ายเก่าของครอบครัวเป็นสื่อเชื่อมโยง ผลงานเป็นสื่อผสมที่มีลักษณะการแสดงออกเฉพาะตนในรูปแบบ 2 มิติ ด้วยวิธีการสร้างสรรค์ผ่านกรรมวิธีเย็บปักผ้า ซึ่งผ้าเป็นตัวสื่อถึงความอบอุ่นภายในครอบครัว ผลงานแสดงความผูกพันของครอบครัวและความไม่เที่ยงของมนุษย์ ดังนั้นจึงทำให้เกิดผลปรากฏเป็นชิ้นผลงานที่มีการแสดงออกและการถ่ายทอดทางอารมณ์ความรู้สึกออกมาเสมือนเป็นภาพถ่ายในอดีตที่มีความหมายต่อชีวิตของตน แต่สร้างคุณค่าและสัมผัสใหม่ด้วยเทคนิควิธีการที่เชื่อมผสานกันระหว่างความทรงจำของภาพถ่ายเหล่านั้นกับอารมณ์ความรู้สึกและแนวความคิดของข้าพเจ้าให้หลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

58004206 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Life on fabric

MISS Thitiprom ONPIUM: Life on fabric Thesis advisor : Ruthairat Kumsrichan

The thesis “Life on Fabric” comes from old photographs of the family. A photograph is like the door to the past, leading us to the feelings and the emotions associated with the event in the picture. Even through the passage of time, the picture remains unchanged, despite the fact that people and places have changed. A photograph is an important evidence that identifies existence, serves as a reminder of past memories, and reminds us to spend our lives with care. The work “Life on Fabric” demonstrates the relationship between the different states of the world and the impermanence of humans. The old photograph of the family is the medium. This is a mixed media which is uniquely expressed in the two dimensional form through the process of clothes embroidery. Clothes convey warmth in the family, yielding the work that expresses the emotions and feelings, like a photograph with significant meanings to life. The work, however, creates new values and touches with a combined technique between the memories of the photographs and the feelings, emotions, and concepts as one.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะบิดามารดาผู้มีเมตตาและกรุณาสำหรับทุนการศึกษา และอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อาจารย์สาครินทร์ เครืออ่อน อาจารย์ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ บุคคลผู้มีพระคุณทั้งหลายและที่สำคัญที่สุดคือ พระบรมราชาโฆวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ พระองค์ทรงเน้นให้ “รู้ตัวเอง” คือ รู้กายรู้ใจ หรือรู้ความรู้สำนึกคิดของตนเอง หรือที่เรียกว่า สติ เมื่อไม่รู้ตัวเองก็ตั้งอยู่ในความดีไม่ได้ ซึ่งข้าพเจ้าได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตลอดมา

หากไม่มีท่านทั้งหลายที่กล่าวมาย่อมไม่มีข้าพเจ้าในวันนี้ จึงขอปฏิบัติตนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและเป็นพุทธมามกะที่ดีสืบไป

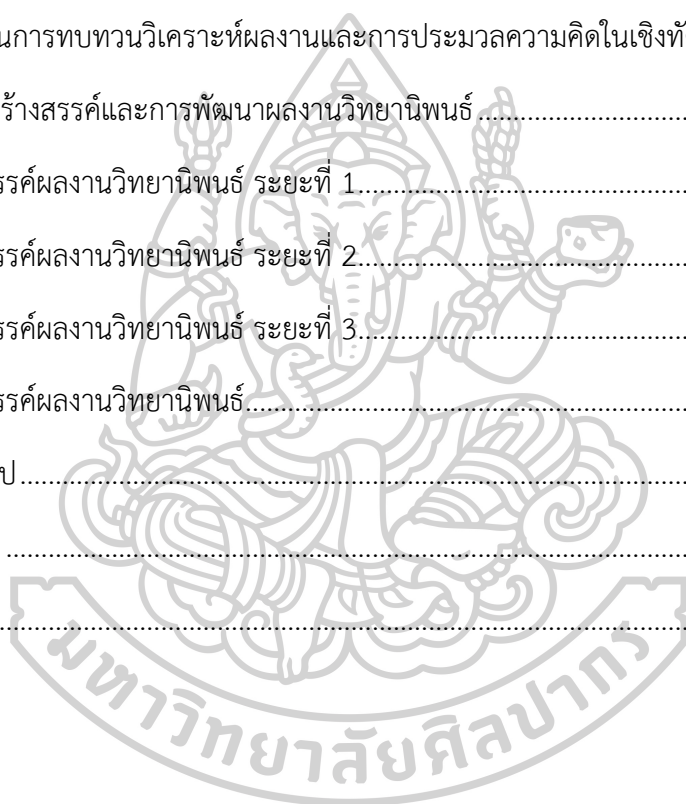
ธิติพรหม อ่อนเปี่ยม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของการศึกษา	1
สมมติฐานของการศึกษา	2
แนวความคิดในการสร้างสรรค์	2
ขอบเขตของโครงการ	2
วิธีการศึกษา	2
แหล่งข้อมูล.....	3
กระบวนการทำงานสร้างสรรค์.....	3
อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์.....	3
บทที่ 2 อิทธิพลที่มีต่อแนวความคิดและการสร้างสรรค์	4
ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ	6
ความหมายและความสำคัญของความทรงจำ.....	6
ความทรงจำที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์.....	11
ความหมายของภาพถ่ายบุคคล	12
ภาพถ่ายที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์	16
อิทธิพลและแรงบันดาลใจในเทคนิควิธีการ	17

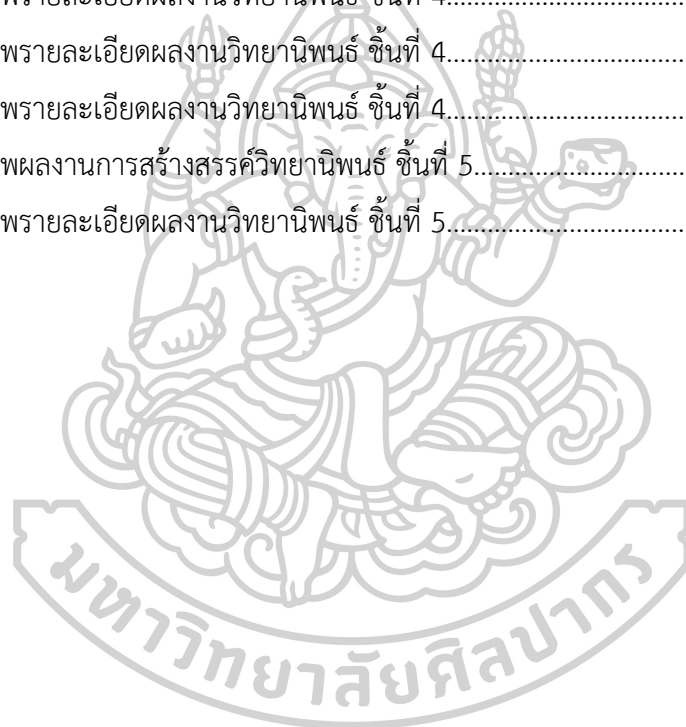
บทที่ 3 การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์	18
วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	18
ขั้นตอนการค้นคว้าข้อมูลภาคสนามและภาคเอกสาร	18
การศึกษาค้นคว้าภาคสนาม.....	18
การศึกษาภาคเอกสาร	24
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน	25
ขั้นตอนการทบทวนวิเคราะห์ผลงานและการประมวลความคิดในเชิงทัศนศิลป์.....	28
บทที่ 4 การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์	30
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1.....	30
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2.....	32
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3.....	35
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	36
บทที่ 5 บทสรุป.....	55
รายการอ้างอิง	56
ประวัติผู้เขียน.....	58

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ภาพตัวอย่าง Studio Portraiture.....	15
2 ภาพตัวอย่าง Location Portraiture.....	15
3 ภาพตัวอย่าง Outdoor Portraiture.....	15
4 ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507.....	19
5 ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507.....	19
6 ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507.....	20
7 ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507.....	20
8 ภาพถ่ายจากกิจกรรมการทำบุญสร้างพระ ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2504.....	21
9 ภาพถ่ายกับป้ายของสถานีรถไฟ จังหวัดเชียงใหม่ ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2506.....	22
10 ภาพถ่ายจากสนามบิน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2505.....	22
11 ภาพถ่ายจากกิจกรรมสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2505.....	23
12 ภาพถ่ายหมู่ครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2496.....	23
13 ภาพส่วนหนึ่งของผลงานหลังจากทำการพิมพ์ดีดจิตอลบนฝืนผ้าใบรวมถึงการคลุมผ้า ตาข่ายโทนสีแดง.....	26
14 ภาพแสดงการทับซ้อนของการคลุมผ้าตาข่ายในแต่ละชั้น.....	27
15 ภาพโทนสีของด้ายและภาพของการเย็บปักด้วยจักรเย็บผ้า.....	27
16 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4 ในระดับปริญญาตรีของข้าพเจ้า.....	31
17 ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2.....	33
18 ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2.....	34
19 ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 3.....	35
20 ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	38
21 ภาพรายละเอียดผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	39

22	ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	41
23	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	41
24	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	42
25	ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	44
26	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	44
27	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	45
28	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	46
29	ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	48
30	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	48
31	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	49
32	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	50
33	ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	52
34	ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษา

ในเมื่อทุกชีวิตต้องเผชิญกับการเกิด การแก่ การเจ็บและการตาย ดังนั้นเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ สิ่งที่เราทำได้คือการใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท เพราะเราไม่สามารถรู้ได้ว่าจะถึงคราวตายเมื่อใด หากยังไม่ถึงคราวเราก็อาจถึงคราวของบุคคลใกล้ตัวหรือบุคคลอันเป็นที่รัก ทำให้เกิดความรู้สึกเศร้าของการสูญเสียตามมา อารมณ์เศร้าโศกจากการสูญเสีย เป็นสิ่งที่พบได้ปกติและสามารถเกิดขึ้นกับเราได้ทุกเมื่อ บางครั้งเกิดขึ้นโดยที่ยังไม่ทันได้ตั้งตัว อารมณ์ทุกข์ที่เกิดจากการสูญเสีย จัดเป็น "สหคตทุกข์" คือจะมีทั้งความรู้สึกห่วงใย ความสงสาร ความรัก ความผูกพัน การน้อยใจ การวิปโยค การหดหู่ หากมีการสูญเสียเกิดขึ้นในช่วงอายุไม่มาก ความเศร้าก็จะมีน้อย เพราะระยะเวลาในการใช้ชีวิตนั้นสั้น ความผูกพันกับครอบครัวมีไม่มาก แต่หากผู้ใดที่มีอายุมากย่อมผ่านเรื่องราวมากมายจึงต้องมีความรู้สึกเสียใจและเศร้าโศกเป็นธรรมดา ในช่วงเวลาของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักใหม่ๆ จะรู้โหยหาอดีต รู้สึกคิดถึง นึกถึง ถ้าเรานึกถึงคนที่ยังมีชีวิตก็ยังสามารถติดต่อกันได้ แต่คนที่จากไปหรือเสียชีวิตแล้วจะติดต่อกองไม่ได้ หลายคนเลือกที่จะสื่อสารกับผู้ที่จากไปด้วยการสวดมนต์ การทำบุญอุทิศส่วนกุศล อาจช่วยให้คลายความคิดถึงไปบ้าง เมื่อเวลาผ่านไปความคิดถึงจะกลายเป็นนึกถึงแทน จนสุดท้ายเรายอมรับแล้วทำใจได้เอง

นับว่าโชคดีที่มนุษย์ผลิตกล้องถ่ายภาพที่สามารถบันทึกภาพชีวิตได้ เราสามารถถ่ายภาพบุคคล สถานที่ หรือสถานการณ์ต่างๆ สามารถบันทึกช่วงเวลาอันมีทั้งความสุขและทุกข์ที่ได้อยู่กับครอบครัวหรือคนที่เรารัก ทุกครั้งที่มองภาพถ่าย ภาพถ่ายจะเปรียบเสมือนประตูสู่อดีตนำเราเข้าถึงความรู้สึก ความทรงจำของสถานการณ์ในภาพนั้น ภาพถ่ายยังคงเหมือนเดิมเสมอไม่เปลี่ยนแปลงแม้บุคคลหรือสถานที่ในภาพจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ดังนั้นภาพถ่ายจึงเป็นเหมือนหลักฐานสำคัญในการบ่งบอกถึงความมีตัวตน หากมีภาพบันทึกของบุคคลอันเป็นที่รักหรือบุคคลในครอบครัวที่เสียชีวิตแล้วก็จะสามารถหยิบขึ้นมาดูเมื่อใดก็ได้ แม้ว่าจะทำให้เกิดความรู้สึกโศกเศร้าและใจหายก็ตาม แต่ภาพถ่ายเป็นเหมือนภาพสะท้อนความจริงสัจธรรมของชีวิตว่าคนเรานั้นต้องเกิดแก่เจ็บและตายไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ วันใดวันหนึ่งต้องเป็นวันของเรา ดังภาพถ่ายนอกจากจะเป็นเครื่องระลึกถึงความทรงจำในอดีตแล้วในอีกทางยังเป็นเครื่องเตือนใจให้เราใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท

สมมติฐานของการศึกษา

การนำเสนอผลงานศิลปะเทคนิคเย็บผ้าของข้าพเจ้าคือการบันทึกความทรงจำบนภาพความทรงจำเดิม โดยเลือกสร้างจากภาพถ่ายเก่าของครอบครัวที่บันทึกกิจกรรมต่างๆที่เคยร่วมกันทำ โดยวิธีการสร้างสรรค์ผ่านกรรมวิธีเย็บปักผ้าด้วยมือ ซึ่งผ้าเป็นตัวสื่อถึงความอบอุ่นภายในครอบครัว โดยทุกครั้งที่เปิดภาพถ่ายเก่าของครอบครัว ภาพทุกภาพจะเต็มไปด้วยความทรงจำซ่อนอยู่เสมอทั้งความทรงจำที่ดีและไม่ดี การสร้างสรรค์ภาพผลงานของข้าพเจ้าจึงเป็นเสมือน การสร้างความทรงจำที่มีแต่ความทรงจำที่ดี ความทรงจำที่ก่อให้เกิดความสุข หรือ ความทรงจำที่อยู่ใจ

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานเกิดจากความทรงจำที่ปรากฏอยู่บนภาพถ่ายเก่าของครอบครัว เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของโลกต่างสถานะระหว่างบุคคลที่ยังมีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมถึงความทรงจำที่ปรากฏบนภาพถ่าย โดยนำมาผสมผสานกับเนื้อหาเทคนิควิธีการและสื่อวัสดุผ้า

ขอบเขตของโครงการ

ขอบเขตของเนื้อหา

- กำหนดเนื้อหาเรื่องราวความทรงจำเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันของคนในครอบครัว โดย นำภาพถ่ายเก่าของบุคคลภายในครอบครัวมาเป็นแบบในการสร้างสรรค์ด้วยวิธีการเย็บปัก

ขอบเขตของรูปแบบการสร้างสรรค์

- ใช้การเย็บปักผ้าเป็นสื่อในการแสดงออกของการสร้างสรรค์

วิธีการศึกษา

ภาคเอกสาร

- ศึกษาความหมายของความทรงจำและความสามารถในการจำของมนุษย์
- ศึกษาความหมายและคุณสมบัติของภาพถ่าย

ภาคสนาม

- สังเกตและจดบันทึกความทรงจำที่เกี่ยวกับคนในครอบครัว
- สังเกตจากภาพถ่ายเก่าของบุคคลในครอบครัว

เริ่มกระบวนการทำงานสร้างสรรค์

นำข้อมูลที่ได้จากภาคเอกสารและภาคสนามมาวิเคราะห์ หลังจากนั้นจึงเริ่มการทำภาพร่างผลงานด้วยโปรแกรมปรับแต่งภาพ เริ่มกระบวนการทำงานสร้างสรรค์ วิเคราะห์และแก้ไข สุดท้ายคือการสรุปผลเป็นเอกสาร

แหล่งข้อมูล

- หนังสือหรือบทความเกี่ยวกับทฤษฎีความทรงจำของมนุษย์
- ภาพถ่ายเก่าและสถานที่จริงหรือที่อยู่อาศัยของบุคคลในครอบครัว

กระบวนการทำงานสร้างสรรค์

- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
- ทำภาพร่าง
- เริ่มกระบวนการทำงาน
- วิเคราะห์และแก้ไขผลงาน
- สรุปผลเป็นภาคเอกสาร

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล

- อัลบั้มภาพถ่ายเก่า กล้องถ่ายภาพ ปากกา ดินสอ สมุดบันทึก คอมพิวเตอร์

อุปกรณ์การปักเย็บ

- ผ้าหลากชนิด ไยสังเคราะห์ เข็ม กรรไกร

บทที่ 2

อิทธิพลที่มีต่อแนวความคิดและการสร้างสรรค์

“วิถีชีวิตมนุษย์นั้นจะให้แค่ความปรกติสุขอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องมีความสุข มีภัย มีอุปสรรค ผ่านเข้ามาด้วยเสมอ ยากจะหลีกเลี่ยงพ้น ข้อสำคัญอยู่ที่ทุก ๆ คนจะต้องเตรียมกายเตรียมใจและเตรียมการไว้ให้พร้อมทุกเวลา เพื่อเผชิญและแก้ไขความไม่ปรกติเดือดร้อนทั้งนั้นด้วยความไม่ประมาท ด้วยเหตุผล ด้วยหลักวิชา และด้วยสามัคคีธรรม จึงจะผ่อนหนักให้เป็นเบาและกลับร้ายให้กลายเป็นดีได้” พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2528 วันจันทร์ที่ 31 ธันวาคม 2527¹

การนำพระราชดำรัสข้างต้นมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทำให้เข้าใจว่า มนุษย์ทุกคนล้วนเกลียดความทุกข์อยากมีแต่ความสุขทั้งนั้น แต่ชีวิตกลับไม่สามารถปฏิเสธความทุกข์ได้จึงมีความสุขมีทุกข์คละเคล้ากันไป การรับมือกับความทุกข์อย่างมีสติต่างหากคือ สิ่งที่เราควรเตรียมตัวให้พร้อมซึ่งในความเป็นจริงแล้วทุกคนมีความทุกข์ติดตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อยู่ 3 ประการ คือ ความแก่ ความเจ็บและความตาย การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขจึงต้องรู้จักอดทนต่อความทุกข์ให้ได้และไม่ไปหาทุกข์ใหม่มาเพิ่มให้ตัวเอง วิธีการรับมือกับความทุกข์ 3 ประการนี้อย่างง่ายคือการหมั่นเตือนตัวเอง 3 ประการดังนี้

1. รู้จักเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต คือ รู้ว่าที่เราเกิดมานี้เพื่อสร้างบุญบารมี ฝึกตนเองให้หมดกิเลส มุ่งไปพระนิพพาน
2. รู้จักรับแรงสั่งสมบุญอย่างเต็มที่ คือ ละเว้นความชั่ว ทำความดีให้ถึงพร้อม กลั่นใจให้ผ่องใส ด้วยบุญกิริยาวัตถุ 3 คือ ทาน ศีล ภาวนา

¹ ภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา (2549). คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต / บรรณาธิการ อรุณดา เจริญรัถ. กรุงเทพฯ ; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

3. รู้จักเตือนตนเอง คือ หมั่นเจริญมรณานุสติเป็นประจำว่าเรามีความตายเป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้²

พันเอกปิ่น มุทุกันต์ ได้อธิบายลักษณะของความตายไว้เป็นรูปธรรมได้อย่างน่าสนใจว่า “เปรียบกายคือบ้าน ใจหรือวิญญาณคือผู้อาศัยในบ้าน ถ้าบ้านแข็งแรงมั่นคงก็อยู่กับปกติสุข ถ้าบ้านชำรุดก็ต้องซ่อมต้องรักษากันไป แต่ถ้าซ่อมไม่ได้ก็ต้องรื้อทิ้งสร้างใหม่ หรือย้ายบ้านใหม่ ความตายก็คือการย้ายบ้าน เมื่อบ้านพังแต่คนในบ้านไม่ได้พังไปกับบ้านด้วย คนยังอยู่ก็หาบ้านใหม่กันต่อไป ขณะที่ย้ายบ้านถ้าเรามีทรัพย์สิน (บุญ) ติดตัวมามาก ก็หวังได้ว่าบ้านใหม่ต้องสวยต้องใหญ่กว่าเดิม แต่ถ้าทุน (บุญ) น้อย อาจต้องอยู่เพียงกระท่อมโทรม ๆ ถ้าอาภัพจริง ๆ อาจไม่มีแม้แต่ที่อยู่ ต้องไปแออัดอยู่ในสลัมที่มีทั้งกระทะทองแดง ต้นจิวและเปลวไฟ หรือถ้าอยู่สูงกว่านั้น หน้อยอาจต้องอาศัยเขาอยู่ คอยส่งเสียงเห่าหอนดูแลทรัพย์สินสมบัติให้เจ้าของบ้านเป็นการตอบแทน”³ จากการอธิบายลักษณะความตายของ พันเอกปิ่น มุทุกันต์ ในข้างต้นทำให้เข้าใจได้ว่า ความตายไม่ใช่จุดจบแต่คือจุดเริ่มต้นต่างหาก แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะให้พร้อมรับมือกับความตายได้ สังเกตจากเมื่อบุคคลอันเป็นที่รักหรือบุคคลในครอบครัวเสียชีวิต สิ่งแรกที่เกิดขึ้นคือความทุกข์ใจจากการสูญเสีย แม้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยเตือนสติรู้ถึงความตาย แต่ก็ยากจะเตรียมพร้อมรับกับความตายที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง

ความสะเทือนใจเกี่ยวกับความตายของบุคคลในครอบครัวดังกล่าวทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า” เนื่องจากการค้นคว้าเกี่ยวกับครอบครัวทำให้ เจอภาพถ่ายเก่าของครอบครัว ที่เป็นเครื่องช่วยบันทึกความทรงจำในขณะที่พวกท่านยังมีชีวิตอยู่ แม้จะเหลือเพียงภาพถ่ายแต่ก็มีคุณค่าในความทรงจำมาก

² ส. ส่องสวัสดิ์ (2549). ครอบครัวอบอุ่น / ส. ผ่องสวัสดิ์. กรุงเทพฯ .; มูลนิธิพัฒนาเยาวชนต้นแบบศีลธรรม.

³ พระมหาอำนาจ ปญญาวิโร สบายดี...ความตาย, พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัทนันทพันธ์พรินต์ติ้งจำกัด, 3.

ที่มาของแนวความคิดและแรงบันดาลใจ

อิทธิพลและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานส่วนใหญ่ มาจากความทรงจำในอดีต โดยเฉพาะความทรงจำที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เนื่องจากความคิดส่วนตัวข้าพเจ้ามีความเห็นว่า ความทรงจำเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์หากชีวิตใดไม่มีความทรงจำคงไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยสติปัญญา ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่าความทรงจำในอดีตสามารถกำหนดวิถีชีวิตในปัจจุบันและอนาคตได้ โดยขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการและให้ความสำคัญกับความทรงจำของตนเอง เช่น การเลือกจำหรือการลบความทรงจำที่เลวร้ายหรือความทรงจำที่ส่งผลต่อความสุขในชีวิต

ความหมายและความสำคัญของความทรงจำ

ในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย เริ่มตั้งแต่การตื่นนอน การเข้าห้องน้ำ การอาบน้ำ การพูดคุยกับคนในครอบครัว การทำงานในที่ทำงานหรือแม้กระทั่งการพบปะเพื่อนฝูง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เรากระทำและพบเจอล้วนถูกบันทึกไว้ในสมองกลายเป็น “ความทรงจำ” และแน่นอนว่าความทรงจำคือสิ่งที่มีค่าอย่างหนึ่งของมนุษย์ หากเราไม่มีความจำแล้วการกระทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตจะไม่มีทางสมบูรณ์ เราจะกระทำการต่างๆ ด้วยความสับสนเหมือนกับไม่เคยได้ทำมาก่อน ความจำช่วยให้เราใช้ชีวิตด้วยความมีเหตุผลและที่สำคัญยังช่วยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เพราะเนื่องจากเราใช้ความทรงจำที่เกิดขึ้นในอดีตมาเรียนรู้และปรับใช้ในปัจจุบัน และใช้ความทรงจำปัจจุบันเพื่อคาดหมายอนาคตด้วย

แต่เมื่อมนุษย์มีความสามารถในการจดจำได้ก็ย่อมลืมได้เช่นกัน บางครั้งเราลืมในสิ่งที่เราควรจะจำเสียด้วยซ้ำ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงมีวิธีการเก็บความทรงจำที่สำคัญโดยวิธีการเลือกจำ ความทรงจำที่สำคัญในที่นี้หมายถึงความทรงจำที่ประทับใจก่อให้เกิดความสุขและเมื่อเรามีความทรงจำที่มีแต่ความสุขชีวิตเราก็จะมีความสุขไปด้วย นั่นคือเหตุผลที่ควรเลือกจำบางสิ่งที่สำคัญต่อจิตใจ เพื่อให้เกื้อหนุนจิตใจและชีวิตที่ดีตามมา

ก่อนอื่นคงต้องพูดถึงความหมายหรือคำจำกัดความของคำว่าความทรงจำก่อน จากการศึกษา มีนักทฤษฎีหลายท่านได้นิยามความหมายของความจำไว้ แต่มีเพียง 2 ท่านที่เลือกมาพูดถึงในที่นี้คือ

ในปี 1967 อัดัมส์ เขากล่าวไว้ว่า “ความจำ เป็นพฤติกรรมภายใน(Covert Behavior) ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตเช่นเดียวกับความรู้สึก การรับรู้ ความชอบ จินตนาการและพฤติกรรมทางสมอง ด้านอื่นๆของมนุษย์”

ในปี 1985 ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ เขากล่าวไว้ว่า “ความจำ เป็นสมรรถภาพในการจำเรื่องราวต่างๆ เหตุการณ์ ภาพ สัญลักษณ์ รายละเอียด สิ่งที่มีความหมายและสิ่งที่ไร้ความหมาย และสามารถระลึกหรือถ่ายทอดออกมาได้”

จากคำจำกัดความที่นักทฤษฎีและผู้ศึกษาเกี่ยวกับความจำไว้ได้กล่าวนั้น เราสามารถสรุปได้ว่า ความจำเป็นความสามารถของสมองในการบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ และสิ่งของต่างๆ ได้อย่างดีแล้วยังคงสามารถระลึกหรือถ่ายทอดสิ่งที่จำออกมาได้อีกด้วย

จากคำจำกัดความในช่วงต้นความจำเป็นกระบวนการทำงานของสมองที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และเกิดขึ้นอย่างมีระบบ ประกอบด้วย การเข้ารหัส การเก็บรหัสและการถอดรหัส เมื่อมนุษย์เรานั้นมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งนั่นสะท้อนให้เห็นถึงการมีความสามารถของความจำที่แตกต่างกัน โดยเราสามารถจำแนกออกมาได้ 4 ประเภท คือ

ช่วงความจำ (Memory Span Ability) เป็นความสามารถที่แสดงออกถึงจำนวนสิ่งที่จำได้ ถ้าจำได้มากจะเรียกว่ามีช่วงความจำยาว ถ้าจำได้น้อยจะเรียกว่าความจำสั้น

ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ในการจำ (Association Memory Ability) เป็นความสามารถในการสร้างกฎเกณฑ์สำหรับตนเองที่จะจำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น

ความสามารถทางการจำทางสายตา (Visual Memory Ability) เป็นความสามารถที่เก็บรายละเอียด จากการเห็น

ความสามารถในการจำทางดนตรี (Musical Memory Ability) เป็นความสามารถในการเก็บรายละเอียดต่างๆจากการที่ได้ยิน

เมื่อได้ศึกษาในกระบวนการจำที่ลึกลงไป เราเรียนรู้ได้ว่ากระบวนการจำของมนุษย์มีอยู่ 3 ชนิด

ชนิดแรกคือ การบันทึกรวบรวมการเรียนรู้ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น เหมือนการที่เราไปเดินตลาด แล้วเลือกซื้อเสื้อผ้ามาใหม่

ชนิดที่สองคือ การกักเก็บการเรียนรู้ไว้เพื่อรอเวลานำมาใช้ เช่น เหมือนกับการที่เราซื้อเสื้อผ้ามาใหม่แล้วนำไปเก็บไว้ในตู้รวันหนึ่งที่เราต้องการจะสวม

ชนิดที่สามคือ การกลับคืนความจำ เช่น เหมือนการนำเอาเสื้อผ้าที่เราซื้อมาแล้วเก็บไว้ในตู้ ออกมาสวม⁴

สรุปโดยง่ายว่า วิธีการจำมีเพียงแค่สามวิธีเท่านั้นคือ การหาความทรงจำ เก็บไว้ และ เอาออกมาใช้เมื่อต้องการ

มนุษย์เรามีความสามารถในการรับรู้ทุกสิ่งด้วยความจำเสมอ เราสามารถจำหลายสิ่งที่เราพบเจอในทุกวันได้เป็นล้านๆเรื่อง แต่การที่ต้องจดจำทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตบางครั้งมันก็มากเกินไป การมีความทรงจำที่เยอะอาจทำให้จิตใจปั่นป่วนหรือเป็นทุกข์อย่างไม่จำเป็น โดยเฉพาะการจดจำในสิ่งที่ไม่ชอบแต่เราต้องฝืนจำ เช่น ตอนเด็กๆเราจำเป็นต้องเรียนรู้ความรู้พื้นฐานของทุกวิชา เราจำเป็นจะต้องท่องจำสูตรคณิตศาสตร์ ตารางธาตุของวิทยาศาสตร์ การผันคำกริยาตามช่องของวิชาอังกฤษ การท่องจำเหล่านี้อาจจะสร้างความลำบากใจให้กับบางคน แต่กับบางคนที่มีความชื่นชอบเป็นพิเศษเขาจะสามารถท่องจำได้อย่างรวดเร็ว นั่นเป็นเพราะเขามีความใส่ใจหรือสนใจกับวิชานั้น หรืออาจไม่มีความสนใจแต่เขามีความสามารถในการจำเป็นเลิศ เพราะมีการพัฒนาความจำอย่างสม่ำเสมอด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นถ้าเราจดจำด้วยความใส่ใจและหมั่นทบทวนอยู่เสมอ เมื่อเวลาผ่านไปอาจทำให้เราลืมไปบ้างแต่เมื่อเรากลับมาทบทวนอีกครั้งเพียงไม่กี่นาทีเราจะสามารถกลับมาจำได้อย่างแม่นยำแน่นอน

ถ้ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการจำเป็นเลิศแน่นอนจะเกิดประโยชน์มาก เช่น เราจะสามารถจดจำเนื้อหาการเรียนได้อย่างที่ไม่ต้องทบทวน เราจะจดจำรายละเอียดเล็กน้อยในชีวิตของเราได้ เราจะมีชีวิตที่คล่องแคล่ว ชีวิตอาจจะสมบูรณ์แบบ แต่คงไม่สมบูรณ์ได้ทั้งหมดหากเรามีความทรงจำที่ไม่ดีมากเกินไป ความทรงจำที่ไม่ดีนั้นอาจจะคอยเป็นสิ่งที่บั่นทอนจิตใจทำให้เราเกิด

⁴ อิกบี เคนเน็ต แอล (2530). ความจำ = Your memory : how it works and how to improve it / Kenneth L. Higbee ; แปลโดย กิติกร มีทรัพย์, กาญจนา คำสุวรรณ. กรุงเทพฯ ; สมิต.

ปัญหาในการใช้ชีวิต ความทรงจำที่ไม่ดีในที่นี้หมายถึง ความทรงจำที่เรานึกถึงแล้วสร้างความ สะเทือนใจ ความทุกข์ใจ ความรู้สึกละอายใจ ความรู้สึกไม่มั่นใจ หรือขายหน้า ความทรงจำเหล่านี้ หากมีมากเกินไปอาจทำให้เรากลายเป็นคนที่มีบุคลิกที่แตกต่าง หากเราคอยระลึกถึงอยู่เสมอ อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวันได้ และเป็นเรื่องปกติที่สัญชาตญาณการเอาตัวรอดของ มนุษย์นั้นมักมีวิธีการที่จะจัดการกับปัญหา รวมไปถึงการจัดการกับความทรงจำแย่ๆเหล่านี้ด้วย ในเมื่อเราไม่สามารถเลี่ยงเหตุการณ์เลวร้ายที่จะเกิดขึ้นได้ ก็มีวิธีที่จะขจัดมันออกไปโดยการไม่ เลือกว่าจะจำ คือ การเลือกที่จะลืมนั่นเอง หรือ การกดความจำเหล่านั้นลงและนำความรู้สึกของ ความทรงจำดีๆขึ้นมาแทนที่ นั่นจะทำให้เราสามารถใช้ชีวิตต่อไปได้โดยมีความสุข

เมื่อการลืมนั้นสามารถเป็นตัวช่วยกำจัดความทรงจำที่เลวร้ายได้ เราก็ควรที่จะเริ่มที่จะลืม ใน ส่วนของวิธีการหรือสาเหตุของการลืมนั้นมีได้หลายแบบ แต่สามารถแบ่งได้คร่าวๆ 4 สาเหตุ

สาเหตุแรกคือ ลืมเพราะช่วงเวลาที่ล่วงเลย

สาเหตุที่สอง ลืมเพราะการกดระดับ การลืมในแบบนี้ได้มาจากคำอธิบายของซิกมันด์ ฟรอยด์ ซึ่งเป็นนักทฤษฎีจิตวิเคราะห์ที่โด่งดัง ฟรอยด์ชี้ว่า “สิ่งที่ไม่พึงพอใจและเจ็บปวดอาจจะถูก ลืมไปอย่างตั้งใจ โดยการผลักหรือกดลงไปในจิตไร้สำนึก เพื่อว่าจะต้องไม่เผชิญกับสิ่งเหล่านี้” แต่ อย่างไรก็ดีเหตุผลนี้ยังไม่มีคนยอมรับมากเท่าที่ควร

สาเหตุที่สามของการลืม คือ การลืมเพราะเลื่อนไป หมายถึง ความจำเสื่อมถอย

ส่วนในสาเหตุที่สี่ ลืมเพราะถูกรบกวน เหมือนกับเมื่อเรามีความทรงจำใหม่ๆเข้ามา ความ ทรงจำเก่าก็จะถูกกดลงไปหรือถูกขจัดออกไป คือเราตั้งใจที่จะลืมมันโดยการหาความทรงจำที่ดีอัน ใหม่เพื่อมาทดแทนความทรงจำที่เลวร้ายอันเก่า แต่ปัญหาคือบางทีเราก็โชคร้ายตรงที่เรา มีความ ทรงจำที่ดีและมีมากพอสมควรแต่เรากลับนึกไม่ออก เราไม่สามารถเข้าถึงมันได้หรือจำได้ออกมา เพียงเป็นภาพลางๆ ซึ่งนั่นก็เป็นเรื่องปกติ ความจริงที่โหดร้ายในการจำของมนุษย์คือ เราจะเอา ความทรงจำออกมาได้น้อยกว่าที่เรามีและเก็บมันไว้ นั่นเรียกว่า การจำไม่ได้

การจำไม่ได้นั้นสามารถเกิดได้กับทุกคนและเชื่อว่าทุกคนจะต้องเคยมีอาการการจำไม่ได้เกิดขึ้น เพราะปกติแล้วความจำของเรามีทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีหลักการสอนวิธีการจำอยู่ใน หนังสือหลายเล่มเราสามารถหาอ่านกันได้ แต่เมื่อเราพูดถึงความทรงจำในระยะสั้น นั่นก็คือการที่ มนุษย์เราสามารถจำอะไรได้เพียงประมาณ 1 นาทีและจะลืมมันไปภายใน 30 นาที แต่หากเรามี การทวนซ้ำความทรงจำในระยะสั้นนี้จะเปลี่ยนมาเป็นความทรงจำในระยะยาวได้ โดยความทรงจำ

ในระยะยาวจะมีสาระสำคัญบรรจุอยู่ในนั้นมากกว่า เช่น การจดจำเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นที่ทำให้เราสะเทือนใจ ดีใจ เสียใจ เศร้าใจ หรือประทับใจ การที่เราจะจำได้นั้น เป็นเพราะสิ่งนั้นมีความหมายสำหรับเรา ถ้าไม่มีความหมายมันก็ยากที่จะเรียนรู้หรือจดจำมัน แต่มีอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เราจำได้มากขึ้นคือวิธีการจำเป็นภาพ คล้ายกับการที่เราใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพความทรงจำในขณะหนึ่งไว้ มีคนเคยพูดเอาไว้ว่า “ภาพอันหนึ่งมีราคาเท่ากับหนึ่งพันคำ” หมายความว่าภาพหนึ่งภาพสามารถอธิบายและเข้าใจได้ง่ายกว่าการฟังหรือการอ่าน

การสร้างความทรงจำที่ใช้การมโนภาพ คือการนึกภาพที่อยู่ในใจขึ้นมา เช่น บ้านเรามีหน้าต่างกี่บาน รูปลักษณะอย่างไร มโนภาพไม่ได้ช่วยให้ปรากฏชื่อสิ่งของ แต่ได้แสดงรูปร่างของสิ่งของนั้นขึ้นภายในใจ ซึ่งการมโนภาพจะช่วยเป็นการทบทวนความจำของเราได้ตัวอย่างหนึ่ง และการมโนภาพที่ดีบ่อยๆจะช่วยให้เรามีอารมณ์และทัศนคติที่ดี เนื่องจากความทรงจำที่ดีมีผลต่อความสุขเสมอ นั่นคือสิ่งที่ค่อนข้างจะเห็นด้วย เมื่อความทรงจำของเราเป็นสิ่งที่พิเศษและดีงาม ความสุขในชีวิตของเรามากจะดีตามคล้ายกับสุขภาพของเราถ้าสุขภาพภายในของเราดีรูปลักษณะภายนอก ผิวพรรณก็จะดีตามไปด้วย

การใส่ใจความทรงจำที่สำคัญและความทรงจำที่สร้างความสุขให้เราเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์ในการกระทำสิ่งต่างๆอย่างมีความสุข โดยเรามีวิธีที่จะเก็บความทรงจำเกี่ยวกับสิ่งดีๆในชีวิตให้อยู่ในความทรงจำของเราตลอดไปอย่างง่ายอย่างไรบ้างนั้น

วิธีแรกคือ การทบทวนบ่อยๆโดยการมโนภาพ

วิธีที่สองอาจจะใช้วิธีการเขียนบันทึกช่วยจำหรือเล่าเรื่องความทรงจำนั้นเสมอ ว่าเรามีความรู้สึกซาบซึ้ง ประทับใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร

วิธีที่สามที่สำคัญที่สุดคือการพยายามที่จะลืมเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้น สิ่งที่ทำให้ใจของเราไม่สงบ ไม่มีความสุขในยามที่นึกถึง เราควรจัดไว้ให้เป็นขยะของชีวิตพยายามอย่าใส่ใจ

จิตใจที่คิดถึงแต่สิ่งดีย่อมนำความสุขมาให้แต่จิตใจที่คิดถึงสิ่งไม่ดีก็ย่อมนำความทุกข์ร้อนมาให้เช่นกัน หากเราได้ฝึกการเลือกที่จะจำและเลือกที่จะลืมแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนกำลังทำอะไรหรือแม้แต่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้าย คือเรื่องการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป จิตใจไม่สงบเราก็สามารถนำเอาความรู้สึกดีๆที่เราได้เลือกเก็บไว้นำมาใช้เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่เรา มีความทรงจำทำให้เรามีอดีตปัจจุบันและอนาคต ที่ดีได้ หากเรามองย้อนไปในอดีต เราเลือกเก็บแต่ความ

ทรงจำที่ดี ในปัจจุบันเราก็ยังจะเลือกทำ หรืออยู่แต่สิ่งที่ดี แน่แน่นอนอนาคตของเราจะต้องดีตามไปด้วย

จากบทความข้างต้น การเลือกจำของมนุษย์ส่งผลต่อชีวิตอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละคน เพราะไม่มีใครที่พบเจอประสบการณ์ที่เหมือนกันทั้งหมด บางคนมีความสุขมากกว่าความทุกข์บางคนมีความทุกข์มากกว่าสุข ชีวิตของเราจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับความคิด การวางแผน การตัดสินใจของเราเอง ในทุกๆเส้นทางที่เราเลือกจะสร้างความท้าทายให้กับชีวิต พยายามสร้างความทรงจำที่ดีให้ตัวเองเสมอเพราะทุกคนมีความทรงจำที่ดีและไม่ดีปะปนกันไป หมั่นทบทวนความทรงจำที่ดี ในเมื่อเราเลือกที่จะเจอแต่สิ่งสวยงามไม่ได้แต่เราสามารถสร้างเองได้ เรียนรู้ที่จะลืมอดีตที่เลวร้าย และสร้างอนาคตด้วยทัศนคติใหม่ๆ นำเอาความทรงจำเกี่ยวกับความผิดพลาดในอดีตมาปรับใช้ และแก้ไขในชีวิตปัจจุบันและพยายามพัฒนาไปในยังอนาคต ใช้ชีวิตอย่างมีสติ ความจำสร้างความคิดรอบคอบให้เราใช้ชีวิตอย่างมีสติมีเหตุผล หากแต่เราได้นำเอาวิธีการจำและเลือกจำมาใช้ในการเลือกความทรงจำที่ดีและไม่ดีอีกนั้น เราก็จะสามารถออกแบบชีวิตได้อย่างมีความสุข

ความทรงจำที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์

“ ผู้หญิงที่รักพ่อที่สุดคือคุณย่า ” คำกล่าวของผู้เป็นบิดาของข้าพเจ้ามักเอ่ยเสมอเมื่อท่านคิดถึงผู้เป็นแม่

ประโยคข้างต้นเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เนื่องจากการค้นเจอภาพถ่ายเก่าของครอบครัวที่มีภาพของคุณย่าเป็นจำนวนมาก ทำให้ระลึกได้ว่าเมื่อท่านยังมีชีวิต ท่านชื่นชอบการทัวร์ทำบุญและท่องเที่ยว โดยมักถ่ายภาพเก็บไว้เป็นที่ระลึกเสมอ ทุกภาพที่มีท่านจะปรากฏคุณพ่อยืนข้างกาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพันที่ท่านทั้งสองมีให้กันเสมอมาจวบจนทุกวันนี้ แม้ว่าคุณย่าจะจากเราทุกคนไปแล้วแต่ภาพถ่ายก็ยังเป็นเครื่องเตือนใจและเน้นย้ำถึงความมีตัวตนของท่านรวมถึงความรู้สึกเหล่านั้นที่เคยมี

ข้าพเจ้านำความรักความผูกพันเกี่ยวกับคุณย่าและคุณพ่อมาร่วมสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อตอบสนองความรู้สึกของตัวเองและครอบครัว แล้วยังช่วยเป็นตัวอย่างและเครื่องเตือนใจให้ผู้อื่นนำความทรงจำเกี่ยวกับความผิดพลาดในอดีตมาปรับใช้ในปัจจุบันและใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท

ความหมายของภาพถ่ายบุคคล

การถ่ายภาพบุคคลไม่ใช่ของใหม่สำหรับวงการถ่ายภาพแต่ทว่ามีมานานแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การถ่ายภาพบุคคลเป็นศาสตร์ที่ถือกำเนิดขึ้นมาเกือบจะพร้อมๆกับการค้นคิดประดิษฐ์กล้องถ่ายภาพในสมัยแรกเริ่ม ความนิยมในการถ่ายภาพเหมือนของบุคคลยังคงมีอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ศิลปะของภาพถ่ายได้ก้าวเข้าสู่ความเหมือนจริงมากขึ้น โดยอาศัยการพัฒนาของเทคโนโลยีทางการถ่ายภาพ จวบจนปัจจุบันอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic flash) เลนส์ (Lens) และฟิล์ม เนกาตีฟส์ (Negative film) ต่างมีส่วนช่วยให้ช่างภาพบุคคลสร้างสรรค์งานที่สมบูรณ์แบบได้ในเวลาอันรวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน การจัดทำทางของผู้เป็นแบบก็ได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลาด้วยเช่นกัน แต่ปัญหาสำคัญที่ทำทลายความสามารถของช่างบุคคลตลอดมาทุกยุคทุกสมัยนั้นคือ ทำอย่างไรการถ่ายภาพบุคคลจึงมิใช่เป็นเพียง “การบันทึกภาพ” ธรรมดาๆ ทำอย่างไรการถ่ายภาพบุคคลจึงจะถ่ายทอดหรือเปิดเผยให้เห็นบุคลิกของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของบุคคลนั้น

โดยเหตุที่คนส่วนใหญ่ นิยมมีการถ่ายภาพตัวเองไว้ เพื่อเป็นการบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงของรูปร่างหน้าตา หรือไว้สำหรับแจกคนใกล้ชิด (เช่น ในกรณีของเด็กๆ แลกเปลี่ยนภาพถ่ายกัน) ดังนั้นจึงเป็นที่แน่ชัดว่า ภาพถ่ายบุคคลจะต้องมีเรื่องราวของการห่อหรือหลงตัวเองเข้ามาเกี่ยวข้องไม่มากก็น้อย ทั้งนี้เพราะทุกคนย่อมอยากเห็นตัวเองหล่อหรือสวยที่สุด ขณะเดียวกันก็อยากอวดความสวยงามของตนให้คนอื่นได้เห็นด้วย ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์อยู่แล้ว

ข้อแตกต่างระหว่างภาพบุคคล (Portrait) กับภาพนิ่งของสิ่งมีชีวิต (Still life) ในการถ่ายภาพสิ่งมีชีวิตบางอย่างที่อยู่นิ่ง เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ เราสามารถเลือกถ่ายเวลาใดก็ได้ จะใช้เวลานานแค่ไหนก็ได้ เพราะสิ่งมีชีวิตเหล่านี้มักจะอยู่นิ่งๆ ไม่เคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสังเกตเห็นได้ชัด ต่างจากการถ่ายภาพบุคคลซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่อยู่นิ่งหรือหยุดพักทุกวินาทีที่ผ่านไป อากัปกริยาหรือการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางจะไม่เหมือนเดิม และไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะให้ทำซ้ำหรือเลียนแบบให้เหมือนเดิมได้ จนกล่าวได้ว่ามนุษย์เราร่วมอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตราบที่ยังมีลมหายใจอยู่⁵ ปัญหาส่วนหนึ่งของช่างถ่ายภาพบุคคลคือ ธรรมชาติอันอยู่ไม่สุขของมนุษย์เราเอง เพราะการเก็บภาพเพียงช่วงจังหวะหนึ่งของท่าทาง สีหน้า หรืออารมณ์ของ

⁵ Willard D. Morgan(ed.) *The Encyclopedia or Photography Vol.16.* New York, Greystone Press.

บุคคลคงไม่ยากเกินความสามารถ ภาพต้องแสดงอารมณ์ความรู้สึกทั้งหมดในขณะนั้นของบุคคลในภาพให้ปรากฏออกมาในภาพให้ได้ มิใช่มุ่งแสดงแต่เพียงบางเสี้ยวหรือบางส่วนของอารมณ์เท่านั้น หากทำได้จึงเป็นที่ยอมรับว่า ภาพนั้นเป็นตัวแทนของบุคคลอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะอยู่ในท่าพักหรือเคลื่อนไหว ผลที่ได้จะต้องน่าเชื่อถือและสมจริงเสมอ

ภาพถ่ายเก่าจากอดีตแตกต่างจากสมัยนี้มากทีเดียว คือเรื่องของการจัดองค์ประกอบของภาพ การจัดท่าทางของบุคคลที่ถูกถ่าย รวมถึงเทคนิคของการจัดแสงและเงา หากเรามองย้อนกลับไปดูภาพรุ่นคุณพ่อคุณแม่ จะเห็นว่าสีหน้าคนบุคคลในภาพ จะเคร่งขรึม ยืนตัวตรง สีหน้าเคร่งเครียด หากภาพถูกถ่ายในสตูดิโอก็มักจะมีอุปกรณ์ประกอบฉากเป็นแจกันดอกไม้ หรือภาพของฉากที่ถูกวาดขึ้น และการปรับแต่งภาพให้มีความนวลเนียน ไร้ที่ติ

แต่สมัยนี้มีแนวโน้มที่จะเน้นความเป็นธรรมชาติของตัวบุคคลมากขึ้น ช่างภาพจะไม่ พยายามจัดทำทางให้กับผู้เป็นแบบ จนกระทั่งภาพออกมาเป็นพิมพ์เดียวกันหมดอย่างแต่ก่อน แต่จะให้ อยู่ในท่าสบายๆ เป็นตัวของตัวเอง ใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า บุคคลอยู่หน้ากล้องนั้นเป็นมนุษย์มีเลือดเนื้อ มีความเป็นตัวของตัวเอง มิใช่หุ่นหรือรูปปั้น

ประเภทของภาพบุคคลภาพบุคคลไม่ว่าจะเป็นภาพทารก เด็กหนุ่ม หญิงสาว หรือคนแก่ แบ่งออกได้เป็นระยะคือ ภาพศีรษะ หมายถึงถ่ายเฉพาะใบหน้า ซึ่งแบ่งย่อยออกได้เป็น ใบหน้า ด้านตรง ด้านข้าง , ภาพศีรษะและช่วงไหล่, ภาพครึ่งตัว, ภาพค่อนตัว, ภาพเต็มตัว การเลือกถ่ายภาพแบบใดแบบหนึ่งจากทั้ง 5 แบบนี้ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้ถ่ายภาพเอง อย่างไรก็ตามพอจะกล่าวเป็นกลางๆได้ว่า ภาพศีรษะและช่วงไหล่ เป็นภาพบุคคลที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด⁶ ทั้งนี้เพราะถ่ายได้ง่ายและสามารถควบคุมหรือกำหนดให้เป็นไปตามความต้องการของช่างภาพได้ดีกว่าแบบอื่นๆ

เมื่อพูดถึงภาพถ่ายบุคคล คนส่วนมากจะนึกถึงภาพที่ถ่ายตามท้องภาพทั่วไป ซึ่งได้แก่ การถ่ายภาพสมาชิกครอบครัวในโอกาสต่างๆ เช่นโอกาสการครบรอบแต่งงาน รับประทาน งานเลี้ยงฉลอง แต่แท้ที่จริง ภาพถ่ายบุคคลมิได้หลายรูปแบบ แต่ละแบบวิธีการและให้ผลที่แตกต่างกันเล็กน้อยแต่หลักการและวัตถุประสงค์ก็เป็นอย่างเดียวกัน คือต้องการให้ได้ภาพที่เหมือนจริงของบุคคลที่เป็นแบบมากที่สุด

⁶ Milton Polay (1969). Portrait Composition. New York, New York Institute of Photography.

Studio Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายในสตูดิโอซึ่งเต็มไปด้วยอุปกรณ์ การถ่ายภาพพร้อมข้อมูล รวมทั้งไฟและฉาก เป็นรูปแบบที่ค่อนข้างจะเป็นทางการ สมัยก่อนภาพถ่ายบุคคลจะกระทำกันภายในสตูดิโอเท่านั้น ในปัจจุบันแม้ว่าแนวโน้มจะเปลี่ยนเป็นการถ่ายทำกันในสถานที่อื่น แต่ภาพบุคคลในสตูดิโอก็ยังคงนำหารูปแบบอื่นทั้งปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้เพราะสตูดิโอเป็นสถานที่ที่ค่อนข้างเป็นส่วนตัวปราศจากเสียงและสิ่งรบกวน เป็นที่ๆช่างภาพและผู้เป็นแบบจะทำงานร่วมกันได้อย่างดี

Location Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายภายในสถานที่อื่นๆ นอกเหนือจากสตูดิโอ เช่น ในบ้าน แต่ก็ยังมีปัญหามากกว่าการถ่ายในสตูดิโอ แต่แม้ว่าจะมีความไม่สะดวกบ้างแต่ส่วนดีของการถ่ายภาพบุคคลตาม Location ให้ผลที่น่าพอใจ เพราะผู้เป็นแบบอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยทำให้สีหน้าและท่าทาง แสดงออกมาเป็นธรรมชาติและเป็นตัวของตัวเองสูงสุด ที่สำคัญไปกว่านั้นคือสิ่งของที่ปรากฏไม่ใช่ทำหน้าที่เพียงอุปกรณ์ประกอบฉากเท่านั้นแต่ยังสะท้อนความเป็นจริงหรือสภาพแวดล้อมจริงอีกด้วย

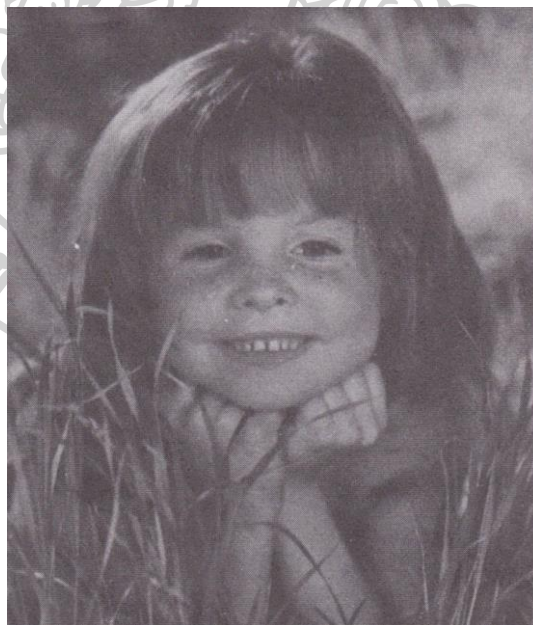
Outdoor Portraiture คือภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้งเป็นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยไม่ต้องเสียเวลาในการจัดไฟและฉากอย่างที่ทำกันในสตูดิโอ แต่การถ่ายภาพแบบนี้ต้องอาศัยความพิถีพิถันและชำนาญพอสมควรเนื่องจากในการเลือกแบ็คกราวนด์ที่เหมาะสม สร้างอารมณ์ของภาพด้วยการจัดท่าทางของผู้เป็นแบบหรือเรื่องเกี่ยวกับแสง หรือช่วงเวลาที่เหมาะสมตลอดจนเทคนิคของการจัดภาพ และการ Crop ภาพตามสมควร⁷

⁷ ปัทมาวดี จารุวรรณ (2528). การถ่ายภาพบุคคล / ปัทมาวดี จารุวรรณ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาพที่ 1 : ภาพตัวอย่าง Studio Portraiture ภาพบุคคลที่ถ่ายในสตูดิโอ

ภาพที่ 2 : ภาพตัวอย่าง Location Portraiture ภาพบุคคลที่ถ่ายภายในสถานที่อื่น

ภาพที่ 3 : ภาพตัวอย่าง Outdoor Portraiture คือภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้ง เป็นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติ

ภาพถ่ายที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์

ภาพถ่ายเก่าของครอบครัวเป็นภาพที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ เพราะนอกจากภาพถ่ายเก่าจะแสดงวิถีชีวิตของครอบครัวในอดีตแล้วยังเป็นเหมือนหลักฐานสำคัญในการบ่งบอกถึงควมมีตัวตน เป็นเครื่องระลึกถึงความทรงจำในอดีตหรือความเปลี่ยนแปลงในอดีตได้ ครอบครัวของข้าพเจ้านิยมที่จะมีภาพถ่ายของตนเองเก็บไว้ก็เพื่อเป็นการบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงของรูปร่างหน้าตา และที่สำคัญมีไว้สำหรับแจกคนใกล้ชิด เช่น ในยุคของคุณปู่คุณย่าเลยมาถึงยุคของบิดามารดามักนิยมแลกเปลี่ยนรูปถ่ายของตนเองกับญาติพี่น้องหรือเพื่อนคนสนิท และเขียนบันทึกเล็กน้อยไว้หลังภาพถ่ายนั้นๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่าอย่าลืมกันและกัน แม้ว่ากล้องถ่ายภาพทำหน้าที่ได้เพียงจับกริยาท่าทางอารมณ์ของบุคคลในระยะเวลาสั้นๆ เพราะเป็นภาพนิ่งเท่านั้นแต่ภาพที่ออกมาจะกลายเป็นการบันทึกความทรงจำได้ดีทีเดียว และภาพที่ปรากฏนั้นจะมีค่าในวันใดวันหนึ่งอาจเป็นไปได้ หากกลับไปเปิดในอัลบั้มภาพถ่ายจะเจอภาพของเพื่อนสนิทของคุณย่าและครอบครัวญาติพี่น้องเสมอ ยิ่งทำให้แน่ใจว่า การถ่ายภาพนั้นเป็นสิ่งที่ย้ำเตือนความทรงจำของครอบครัวข้าพเจ้าโดยแท้จริง

ลักษณะภาพถ่ายที่นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ส่วนมากจะอยู่ในประเภท Outdoor Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้งเป็นการใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะในอดีตครอบครัวชื่นชอบการทำบุญและท่องเที่ยว และมักจะไปกันเป็นกลุ่มใหญ่จึงมีช่างกล้องที่ช่วยเก็บภาพไว้เสมอ เนื่องจากภาพถ่ายมีจำนวนมากและข้าพเจ้าตั้งใจจะให้ทุกภาพที่เลือกมาทำงานมีคุณพ่อและคุณย่า เพราะต้องการแสดงความผูกพันของพวกเขาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแม้ว่าจะมีบุคคลที่ปรากฏในภาพที่ตายจากกันไปแล้วก็ตาม

อิทธิพลและแรงบันดาลใจในเทคนิควิธีการ

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพชีวิตบนผืนผ้า” ข้าพเจ้าเลือกใช้ 2 เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ คือ เทคนิคดิจิทัลปริ้นท์ (Digital print) และ การเย็บปักด้วยผ้าตาข่าย

ดิจิทัลปริ้นท์ คือ เทคโนโลยีการพิมพ์ระบบดิจิทัล เป็นวิวัฒนาการของการพิมพ์ในยุคนี้ เนื่องจากการพิมพ์ที่ไม่จำเป็นต้องใช้แม่พิมพ์ ปัจจุบันเครื่องพิมพ์ระบบดิจิทัลได้รับความนิยมอย่างมากในการพิมพ์กับวัสดุพิมพ์กระดาษ ตัวอย่างของเครื่องพิมพ์ระบบดิจิทัลได้แก่ พรินเตอร์ Ink jet และพรินเตอร์เลเซอร์ เป็นต้น

เทคนิคการเย็บปักด้วยผ้าตาข่าย ข้าพเจ้าเลือกผ้าตาข่ายมาใช้เพราะ 2 เหตุผลหลัก คือ ในด้านคุณค่าทางอารมณ์ที่ได้รับและด้วยคุณสมบัติพิเศษของผ้าตาข่าย

ในด้านของอารมณ์ความรู้สึกที่ได้รับจากการใช้ผ้าตาข่าย คืออารมณ์ความรู้สึกของการถูกปกป้องและป้องกัน รวมถึงความอบอุ่นที่ครอบครัวมีให้กัน เพราะในอดีตทุกคนในครอบครัวจะนอนรวมกันและกางมุ้งเพื่อกันยุงหรือแมลง เนื่องจากบ้านเป็นบ้านไม้และไม่มีการป้องกันโดยการติดมุ้งลวดที่หน้าต่างเพราะด้วยความที่บ้านเก่าและฝุ่นมาก ทำให้ต้องปกป้องตัวเองด้วยการนอนมุ้งเพื่อกันยุง การที่ข้าพเจ้าใช้ผ้าตาข่ายที่มีลักษณะคล้ายกับมุ้งนั้น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอบอุ่นและรู้สึกถึงการได้รับการปกป้องป้องกันจากภัยหรือสิ่งต่างๆ

ในด้านของเทคนิค ความพิเศษของผ้าตาข่ายมีอยู่คือ ความบางและโปร่งแสง หากนำมาวางซ้อนทับกันจะทำให้เกิดน้ำหนักอ่อนและเข้มข้นตามลำดับ เพราะผลงานต้องการให้เกิดมิติการทับซ้อนกันอยู่แล้ว ดังนั้นผ้าตาข่ายจึงสามารถนำมาใช้ได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจจะซ้อนผ้ากี่ชั้นก็ตามแต่เรายังจะสามารถมองเห็นทะลุผ่านผ้าตาข่ายไปยังวัตถุที่อยู่ด้านหลังได้ เพราะความโปร่งแสงของผ้าทำให้แม้ว่าน้ำหนักจะเข้มข้น แต่ก็ยังไม่ดำทึบและตัน จึงเหมาะแก่การซ้อนภาพที่ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้เด่นชัดได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะแรกคือ การค้นคว้าข้อมูลโดยแบ่งเป็นภาคสนามและภาคเอกสาร การศึกษาจากสถานที่จริงบรรยากาศจริง รวมถึงภาพถ่ายเก่าของครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าให้ความสนใจโดยการพูดคุยเกี่ยวกับความเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ปรากฏบนภาพถ่ายภายในครอบครัว การค้นคว้าภาคเอกสาร โดยนำความรู้สึกนึกคิดของภาคสนามมาตีความและหาความหมาย ทำความเข้าใจทั้งหมดจนเกิดความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ หลังจากนั้นจึงเริ่มต้นสร้างสรรค์ผลงานจริงในระยะที่สอง และระยะสุดท้ายคือ ขั้นตอนการทบทวนและวิเคราะห์ผลงาน

ขั้นตอนการค้นคว้าข้อมูลภาคสนามและภาคเอกสาร

การศึกษาค้นคว้าภาคสนาม

การศึกษาข้อมูลภาคสนามข้าพเจ้าจะลงไปถ่ายภาพเก่าของครอบครัว ซึ่งการค้นคว้าข้อมูลจากภาพถ่ายเก่ามีข้อดี คือ ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจถึงที่มาและความเป็นไปของครอบครัวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดการพูดคุยและแลกเปลี่ยนทัศนคติ เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เนื่องจากภาพถ่ายเก่าเป็นหลักฐานสำคัญที่มักแสดงความจริงของอดีต สำหรับข้าพเจ้าภาพถ่ายเก่าของครอบครัวจึงเป็นของสำคัญและควรค่าแก่การรักษา

หลังจากได้เลือกภาพถ่ายเก่าที่น่าสนใจแล้ว ข้าพเจ้าจึงจำแนกภาพถ่ายออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ภาพที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ ประเภทที่สองคือ ภาพที่ก่อให้เกิดความสุขและแสดงความสัมพันธ์อันดีงามของครอบครัว การแบ่งภาพนั้นจะทำให้ข้าพเจ้าสามารถเลือกภาพที่จะนำมาสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ได้ง่ายขึ้น และเป็นภาพที่สามารถสื่อสารความรู้สึกออกมาได้ดีที่สุด

- ภาพที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจ คือ ชุดภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว เนื่องจากทุกครั้งที่มีภาพถ่ายเก่าความรู้สึกนึกคิดในเรื่องเกี่ยวกับภาพนั้นก็มักปรากฏขึ้น อีกทั้งบรรยากาศเดิมๆที่เคยเกิดขึ้น ความเศร้าหมอง หดหู่ หรือโหยหาบุคคลอันเป็นที่รักก็กลับมา นอกจากภาพถ่ายจะบันทึกความทรงจำแล้วก็เป็นเครื่องเตือนใจสมาชิกที่ปล่อยให้ใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท และรักตัวเองให้มากขึ้นด้วย

ภาพที่ 4 : ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507

ภาพที่ 5 : ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507

ภาพที่ 6 : ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507

ภาพที่ 7 : ภาพบรรยากาศงานศพของบุคคลในครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2507

- ภาพที่ก่อให้เกิดความสุขและแสดงความสัมพันธ์อันดีงามของครอบครัว ภาพที่ก่อให้เกิดความสุขมักเป็นภาพบรรยากาศการทำบุญและท่องเที่ยวของครอบครัวเป็นภาพที่มักแสดงรอยยิ้มหรือความประทับใจในการทำกิจกรรม เทศกาลหรือวันสำคัญในชีวิต ดังนั้นภาพชุดนี้เมื่อได้ชมจะรู้สึกถึงความดีงาม ความผูกพัน ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของบุคคลในภาพ และเป็นชุดภาพที่ข้าพเจ้าชื่นชอบเป็นพิเศษ

ภาพที่ 8 : ภาพถ่ายจากกิจกรรมการทำบุญสร้างพระ ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2504

ภาพที่ 9 : ภาพถ่ายกับป้ายของสถานีรถไฟ จังหวัดเชียงใหม่ ถ่ายเมื่อ พ.ศ.2506

ภาพที่ 10 : ภาพถ่ายจากสนามบิน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2505

ภาพที่ 11 : ภาพถ่ายจากกิจกรรมสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2505

ภาพที่ 12 : ภาพถ่ายหมู่ครอบครัว ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2496

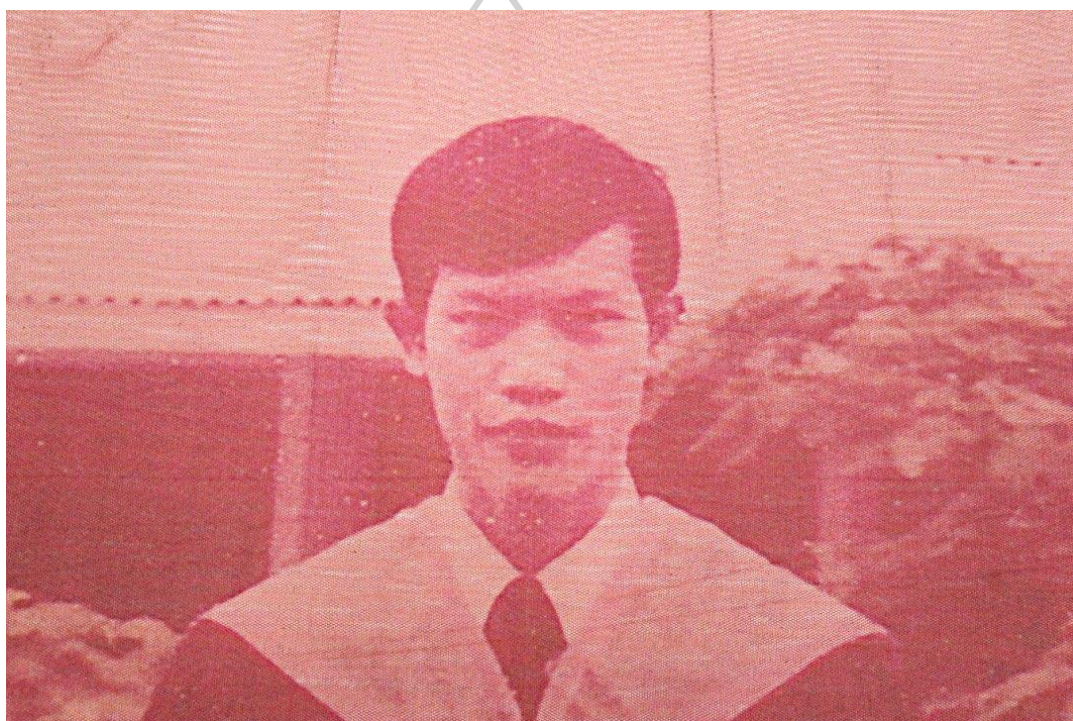
ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดของคุณสมบัติพิเศษของภาพถ่ายเก่า และความทรงจำอันดีงามของครอบครัว ดังนั้นภาพที่เลือกนำมาสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์จึงจำเป็นต้องสื่อสารความรู้สึกนึกคิดทั้งหมดของข้าพเจ้าได้ ภาพส่วนใหญ่จึงเป็นภาพที่มีอายุมากกว่า 40 ปี และเป็นภาพที่แสดงความสุขของการเดินทางท่องเที่ยวทำบุญของครอบครัวในอดีต ข้าพเจ้าตั้งใจให้บุคคลในภาพเป็นตัวสื่อถึงความอบอุ่น เพราะทุกครั้งที่ข้าพเจ้ามองภาพถ่าย ภาพถ่ายเปรียบเสมือนประตูนำสู่ออดีตที่ทำให้สัมผัสถึงความรักความผูกพันอันแน่นแฟ้น รวมถึงความรู้สึกสุขปนทุกข์ เพราะเนื่องจากปัจจุบันบุคคลในภาพนั้นได้จากไปแล้วหลายท่าน ทำให้เกิดความสะเทือนใจและอีกทั้งภาพที่เลือกยังเป็นภาพที่เตือนสติให้ไม่มีความประมาทในชีวิต เรียนรู้การเกิดดับของสังขาร

การศึกษาภาคเอกสาร

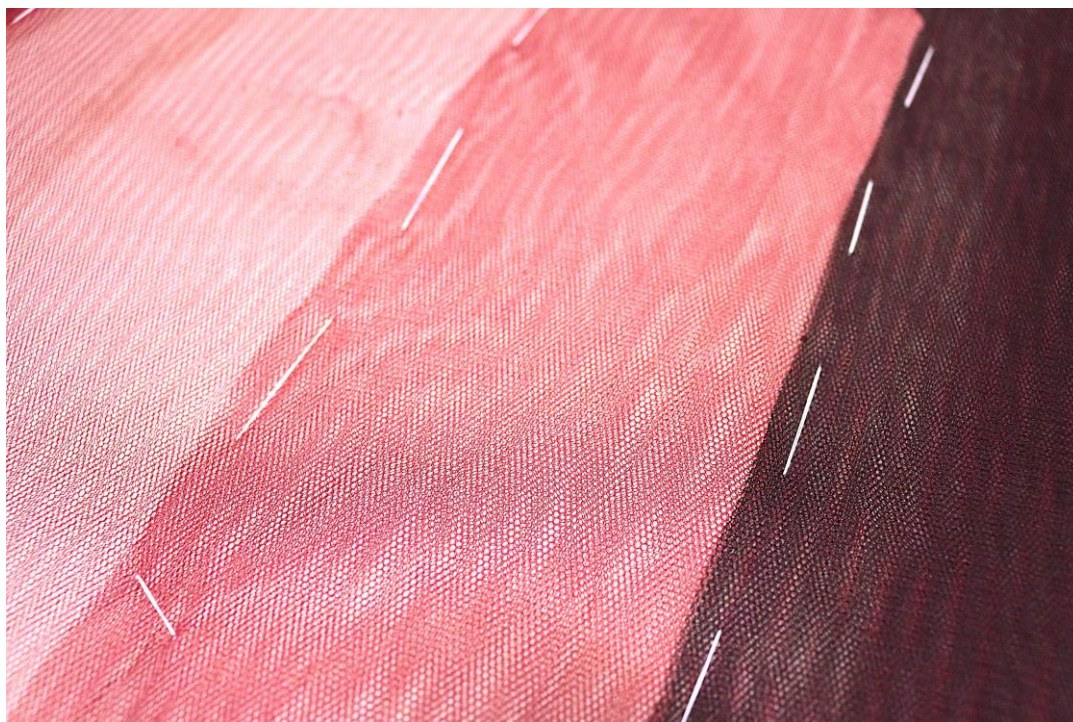
หลังจากการเลือกภาพที่ต้องการแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์และค้นหาประเด็นที่น่าสนใจ โดยสรุปได้ว่า ภาพถ่ายเก่าของข้าพเจ้าประกอบด้วย 3 ประเด็น ประเด็นแรกคือ ความทรงจำของมนุษย์ ข้าพเจ้าค้นหาความหมายของความทรงจำ และความสามารถในการจำ โดยศึกษาจากหนังสือทฤษฎีความทรงจำและสรุปได้ว่า ความทรงจำของมนุษย์นั้นไม่มีความถาวร แต่หากเรามั่นทนความทรงจำที่เราต้องการจะจำอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เราจำได้ดีทีเดียว แต่หากเราละเลยไม่หมั่นทบทวนความทรงจำนั้นก็หายไปตามปัจจัยต่างๆ เช่น โรคเกี่ยวกับสมอง การลืมหรือจำได้ไม่ปะติดปะต่อ ประเด็นที่สองคือ ภาพถ่าย ข้าพเจ้าค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายและคุณสมบัติพิเศษของภาพถ่าย รสนิยมของวิธีการถ่ายภาพตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จากหนังสือทฤษฎีอธิบายลักษณะการถ่ายภาพบุคคลในอดีตจนถึงปัจจุบัน จนข้าพเจ้าได้ข้อสรุป ภาพถ่ายในสมัยรุ่นคุณพ่อคุณแม่ ช่างถ่ายภาพนิยมถ่ายภาพบุคคลโดยให้อยู่กลางกึ่งภาพ เน้นที่ตัวบุคคลให้ยื่นในลักษณะตรง ใบหน้านิ่ง ไม่สื่อสารอารมณ์มากนัก และให้ความสำคัญของแสงในการถ่ายภาพเพราะวิวัฒนาการของกล้องยังไม่พัฒนาให้ใช้ได้ดีในทุกบรรยากาศของแสง ดังนั้นภาพถ่ายเก่าจึงเป็นสีขาวดำ ภาพถ่ายที่ข้าพเจ้าได้จากครอบครัว จึงมักเป็นภาพที่บุคคลในภาพยืนตัวตรง ตามองที่กล้อง ใบหน้านิ่งเฉยไม่แสดงอารมณ์มากนัก ประเด็นสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าคือ ความไม่เที่ยงของมนุษย์ ข้าพเจ้าได้ศึกษาและค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับความตายหรือความไม่เที่ยงโดยสรุปได้ว่า ไม่มีใครที่จะหนีพ้นกฎของธรรมชาติ ไม่ว่ามนุษย์จะมีวิวัฒนาการที่ดีขึ้น สามารถผลิตกล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกหรือหยุดช่วงเวลาหนึ่งไว้ได้ แต่แท้จริงแล้วทุกอย่างก็ต้องเสื่อมสลายไปตามปัจจัยต่างๆ ดังนั้นการใช้ชีวิตด้วยสติ ความสุข และความไม่ประมาทนั้น จึงเป็นสิ่งที่เราทุกคนพึงมีเพื่อความสุขในการมีชีวิตต่อไป

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

เริ่มต้นจากการคัดเลือกภาพถ่ายเก่าภายในครอบครัว ที่สื่อถึงมิติของความสัมพันธ์ระหว่างโลกสองสถานะ คือ ในหนึ่งภาพจะแสดงภาพของบุคคลที่ยังคงมีชีวิตและไม่มีชีวิต ภาพจะต้องแสดงสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศของสถานที่ต่างๆ เนื่องจากทุกภาพที่เลือกมีอายุมากกว่า 40 ปี ดังนั้นภาพจึงสามารถบ่งบอกถึงเปลี่ยนแปลงของสถานที่และบรรยากาศได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงนำภาพที่เลือกมาร่างผ่านโปรแกรมปรับแต่งภาพ (Photoshop) เมื่อได้ภาพร่างที่พอใจแล้ว จึงนำไปพิมพ์ในระบบการพิมพ์ดิจิทัลปริ้นท์บนผืนผ้าใบ การพิมพ์ในระบบดิจิทัลปริ้นท์ คือ เทคโนโลยีการพิมพ์ระบบดิจิทัลเป็นวิวัฒนาการการพิมพ์ยุคใหม่ เพราะอาศัยเทคนิคการพิมพ์ที่ไม่จำเป็นต้องใช้แม่พิมพ์อีกต่อไป ปัจจุบันเครื่องพิมพ์ระบบดิจิทัลกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายกับวัสดุพิมพ์กระดาษ ตัวอย่างของเครื่องพิมพ์ระบบดิจิทัลได้แก่ พรินเตอร์ Ink jet และพรินเตอร์เลเซอร์ เป็นต้น หลังจากการพิมพ์ภาพเสร็จจึงเริ่มขั้นตอนต่อไปคือ การคลุมผ้าตาข่ายสีต่างๆเพื่อให้เกิดมิติ การซ้อนทับ การคลุมผ้าตาข่ายขึ้นอยู่กับอารมณ์ของภาพแต่ขั้นว่าต้องการจะทับซ้อนกี่ชั้น เนื่องจากภาพให้อารมณ์และความรู้สึกที่แตกต่างกัน หลังจากเมื่อทับซ้อนผ้าตาข่ายให้ได้อารมณ์ตามที่ต้องการแล้ว จึงเลือกสีของด้ายที่เราจะใช้ปัก การเลือกสีของด้ายข้าพเจ้าเลือกให้มีความคล้ายคลึงหรือไม่โดดเด่นจากสีโดยรวมของภาพมากนัก เมื่อมองภาพผลงานโดยรวมจากระยะไกลจะแทบมองไม่เห็นด้ายที่ถูกเย็บ แต่เมื่อมองใกล้จะเห็นด้ายที่ถูกเย็บและถูกรั้งด้วยความแน่นหนาอย่างชัดเจน หลังจากนั้น ข้าพเจ้าจึงเริ่มตัดผ้าตาข่ายและเย็บขึ้นทีละชั้นตามลำดับ โดยจำเป็นต้องชิงภาพในลักษณะติดกำแพงเพื่อการถอยดูระยะและน้ำหนักของภาพเนื่องจากภาพทุกภาพมีขนาดใหญ่พอสมควร การถอยดูผลงานในระยะไกล จะช่วยให้มองเห็นมิติของภาพอย่างชัดเจน เมื่อเสร็จเรียบร้อยจึงจัดการทำโครงเฟรมไม้ สีเหลี่ยมตามขนาดของภาพที่ทำ แต่ทำให้ทุกมุมของโครงไม้มีความโค้งลบเหลี่ยมมุมของภาพ เพื่อต้องการแสดงถึงความเก่าของภาพ เนื่องจากภาพในสมัยก่อนจะมีความโค้งตรงหัวมุมของภาพ หลังจากได้โครงเฟรมไม้แล้วจึงชิงผลงานติดกับโครงไม้ และหลังจากนั้นจึงจะนั่งพิจารณาผลงานเป็นครั้งสุดท้าย ถามตอบกับตัวเองว่าได้ภาพที่ต้องการหรือยัง เช่น ภาพมีอารมณ์ดังเช่นที่ต้องการหรือไม่ ความเข้มหรือความสว่างของภาพมีมากเกินไปหรือน้อยเกินไปหรือไม่ ดูภาพรวมทั้งหมดและแก้ไขจนกว่าผลงานจะได้ดังที่ใจต้องการเป็นอันสิ้นสุด

ภาพที่ 13 : ภาพส่วนหนึ่งของผลงานหลังจากทำการพิมพ์ดิจิทัลบนพื้นผ้าใบรวมถึงการคลุมผ้าตาข่ายโทนสีแดง

ภาพที่ 14 : ภาพแสดงการทับซ้อนของการคลุมผ้าตาข่ายในแต่ละชั้น

ภาพที่ 15 : ภาพโทนสีของด้ายและภาพของการเย็บปักด้วยจักรเย็บผ้า

ขั้นตอนการทบทวนวิเคราะห์ผลงานและการประมวลความคิดในเชิงทัศนศิลป์

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าถือองค์ประกอบและทัศนธาตุเป็นปัจจัยพื้นฐานหลัก เพราะองค์ประกอบและทัศนธาตุในงานศิลปะมีส่วนช่วยให้การสื่อสารถึงความรู้สึกส่วนตัวออกมาชัดเจนมากขึ้น ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจและสามารถมีประสบการณ์ร่วมไปด้วยได้

สี (Color)

ภาพรวมของผลงานยึดหลักทฤษฎีการเลียนแบบธรรมชาติของน้ำหนักรวมไปถึงแสงเงา และสีในผลงานเป็นโทนสีเอกรงค์ (Monochrome) หมายถึง การใช้สีเดียวหรือการใช้สีที่แสดงความเด่นชัดออกมาเพียงสีเดียว แต่มีการลดหลั่นกันในเรื่องน้ำหนักสีเพื่อให้เกิดความแตกต่าง วิธีการใช้สีเอกรงค์ คือจะใช้สีใดสีหนึ่งที่เป็นสีแท้ (Hue) หรือมีความสด (Intensity) เป็นตัวยืนเพียงสีเดียวให้เป็นจุดเด่นของภาพ ส่วนประกอบอื่นๆนั้น จะใช้สีเดียวกันแต่ลดความสดของสีให้น้อยกว่าสีหลัก การใช้สีในผลงานวิทยานิพนธ์เพียงโทนเดียวนั้น ได้แรงบันดาลใจจากภาพถ่ายเก่าที่มีสี ขาว-ดำ หรือ โทนสีเอกรงค์ ทำให้เกิดความรู้สึกลึกลับ และภาพมีความเสมือนจริง และสร้างมิติได้ดี

องค์ประกอบศิลป์ (Composition)

องค์ประกอบที่เกิดขึ้นในผลงานวิทยานิพนธ์ที่เห็นได้ชัดคือ การเน้นให้จุดเด่นแบบสว่างในที่มีมิติให้ความรู้สึกลึกลับ และการเน้นจุดเด่นด้วยรูปทรงที่ใหญ่กว่าหรือแตกต่างจากรูปทรงอื่นๆ รวมไปถึงการจัดตำแหน่งจุดเด่นให้อยู่ตรงกลางภาพ โดยข้าพเจ้าใช้วิธีการจัดองค์ประกอบแบบ 3 ระยะ ระยะแรกคือระยะหน้าแสดงภาพของจุดเด่น ระยะที่สองคือระยะกลาง แสดงภาพของจุดรอง ระยะสุดท้ายคือระยะหลัง แสดงภาพบรรยากาศของสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในภาพถ่าย

รูปทรง (Form)

รูปทรงที่เกิดขึ้นในภาพผลงานนั้นเป็นรูปทรงธรรมชาติของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ได้ที่สร้างสรรค์โดยลดทอนจากความเหมือนจริง สู่การสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นมาใหม่จากการลดทอนในบางส่วน แต่ยังคงยึดหลักทฤษฎีการเลียนแบบธรรมชาติของน้ำหนักรวมไปถึงแสงเงา

เส้น (Line)

เส้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกของผลงานวิทยานิพนธ์ออกมาได้เป็นอย่างดี เส้นในผลงานประกอบด้วยหลายชนิด แต่ละชนิดสามารถทำให้เกิดความรู้สึกต่างกัน เส้นแบบเรขาคณิต (Geometrical Line) ให้ความรู้สึกถึงความมั่นคงแข็งแรง ความรู้สึกถึงสมดุล เส้นอิสระ (Calligraphic Line) ให้ความรู้สึก นุ่มนวล เคลื่อนไหว

พื้นผิว (Texture)

พื้นผิวที่เกิดขึ้นบนผลงานวิทยานิพนธ์จากวัสดุที่นำมาใช้ คือ ผ้า ลักษณะพิเศษของผ้าที่ใช้ให้ความรู้สึก แตกต่างกันในผลงานวิทยานิพนธ์นี้ ข้าพเจ้าใช้ผ้าสองชนิดคือ ผ้าใบและผ้าตาข่าย ซึ่งทั้งสองมีพื้นผิวที่ต่างกัน ผ้าตาข่ายให้ความรู้สึกนุ่มนวล บางเบา บอบบาง แต่ตรงกันข้ามผ้าใบให้ความรู้สึกหยาบ แข็งกระด้าง และดูแข็งแรง เพราะมีความหนาและหยาบ

พื้นผิวที่เกิดขึ้นบนผลงานวิทยานิพนธ์จากกรรมวิธีการสร้างสรรค์ คือ การเย็บ ในส่วนของผลงานที่ถูกเย็บขึ้นด้วยมือ จะเกิดพื้นผิวที่ ขรุขระ ไม่เรียบเนียน เพราะต้องการจะสื่อถึงอารมณ์ของการตั้งรังุ่นงเหงื่อย แต่พื้นผิวที่เกิดจากการเย็บด้วยจักรเย็บผ้า จะเป็นพื้นผิวที่ขรุขระคล้ายกัน แต่ละเอียดกว่ามาก และมีแรงของการยึดเหนี่ยวมากกว่า ผลงานมีการเย็บที่ผ่านกระบวนการเครื่องจักรและมือ ทำให้มีผิวสัมผัสที่ต่างกัน เนื่องจากต้องการแสดงให้เห็นถึงสองอารมณ์ในหนึ่งภาพ อารมณ์แรกคือ อารมณ์ของความโศกเศร้าป็นคิดถึง ข้าพเจ้าจึงใช้จักรเย็บผ้าในการเย็บแทนการใช้มือ เพื่อต้องการสื่อถึงหนักหน่วง ความเจ็บปวด เพราะความรวดเร็วของการใช้จักรทำให้ข้าพเจ้ารู้ถึงอยากจะให้มันผ่านพ้นไปโดยเร็วที่สุด และในจุดที่มีการเย็บด้วยมือนั้น ข้าพเจ้าต้องการสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ของความสุขและความคิดถึงที่ค่อยๆ เย็บและตั้งรังุ่นให้ภาพมีความเย็น แสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติของผ้าว่ามีความยืดหยุ่น อีกหนึ่งเหตุผลคือ การพยายามตั้งแล้วรังุ่นให้ความสัมพันธ์ของบุคคลในภาพนั้นติดกันไปตราบนานเท่านาน

ที่ว่าง (Space)

ที่ว่างในผลงานมักจะเกิดขึ้นทุกชิ้น ข้าพเจ้าตั้งใจให้ผลงานมีที่ว่าง เหตุผลแรก คือการพักสายตา เหตุผลที่สองคือ มิติของภาพ ข้าพเจ้าใช้ที่ว่างเป็นการเน้นให้จุดเด่นให้เด่นขึ้น โดยที่ไม่ต้องจัดการมากนัก ซึ่งในบางจุดข้าพเจ้าต้องการปล่อยให้ ภาพดิจิทัลปริ้นท์ ทำงานด้วยเทคนิคที่สามารถตอบสนองและความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้าและถ่ายทอดออกมาสู่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี

บทที่ 4

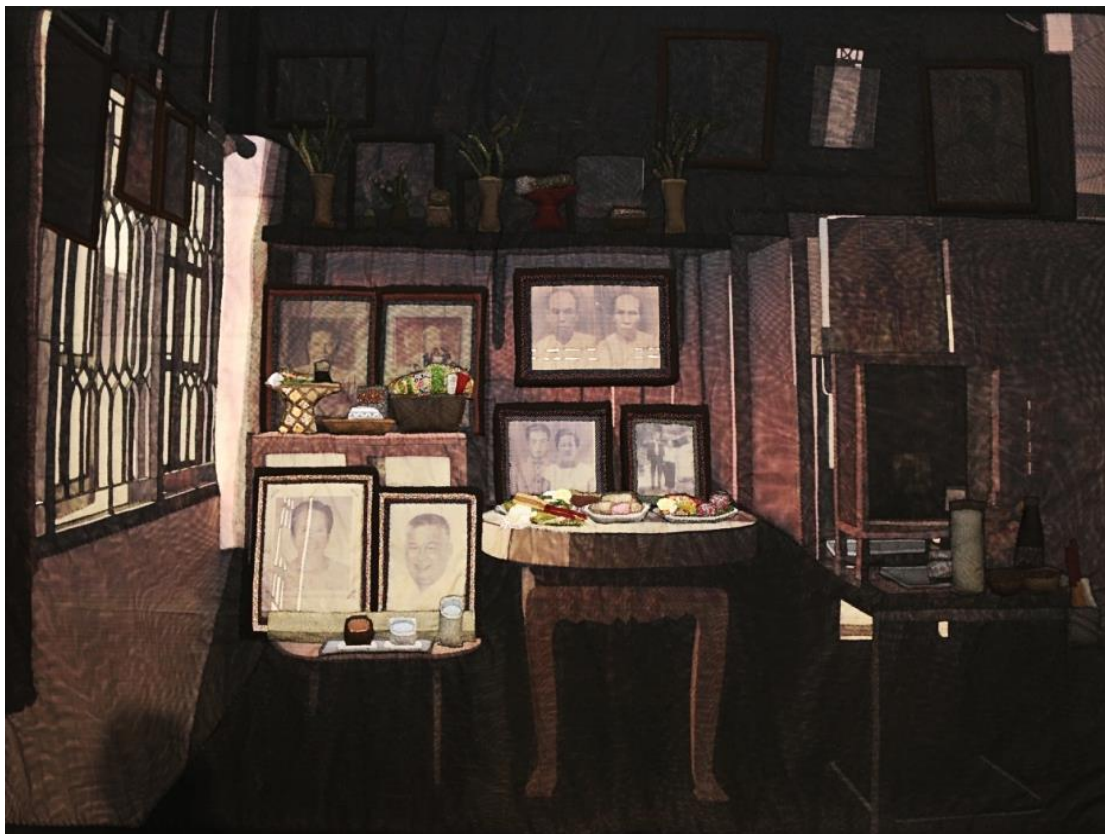
การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานในช่วงระยะก่อนวิทยานิพนธ์เป็นการสร้างสรรค์ที่นำเสนอความประทับใจทางด้าน อารมณ์และความรู้สึกของข้าพเจ้าที่มีต่อครอบครัว เจาะจงที่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ โดยแสดงออกผ่าน เทคนิควิธีการเย็บปัก ซึ่งได้พัฒนาความคิดและเทคนิคมากพอสมควร ข้าพเจ้านำข้อผิดพลาดมาปรับ ใช้และพัฒนา จนเกิดเป็นวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพชีวิตบนผืนผ้า” ในปัจจุบัน

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

ข้าพเจ้ามีความสนใจเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมของชาวล้านนาที่ยังคงเหลืออยู่ในวิถีชีวิต ภายในครอบครัวของข้าพเจ้า โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่การพูดคุยกับญาติผู้ใหญ่และเริ่มหาประเด็นที่ น่าสนใจออกมา คือพิธีกรรมเลี้ยงผีปู่ย่าภายในครอบครัว โดยเริ่มจากจดบันทึกข้อมูล และการ บันทึกภาพขณะทำพิธี และนั่นเองภาพถ่ายคือสิ่งสำคัญของแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้น หลังจากเสร็จสิ้น พิธีกรรมดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงกลับมาทบทวน โดยดูภาพที่บันทึกทั้งหมดและค้นพบว่าภาพถ่ายที่เกิดขึ้น ในขณะที่ทำพิธีนั้นสามารถสร้างอารมณ์และความรู้สึกให้แก่ตัวข้าพเจ้า ดังนั้นจึงเริ่มคิดหาวิธีการนำ ภาพถ่ายมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

การนำภาพถ่ายมาใช้ในการสร้างสรรค์นั้นมีหลายวิธีมาก แต่ที่ข้าพเจ้าสนใจคือการพิมพ์ลง บนผืนผ้าใบก่อน ทดลองหาเทคนิควิธีการและรูปแบบที่ลงตัวจนเกิด ผลงานชุด “บรรพบุรุษรำลึก” โดยผลงานชุดนี้เป็นผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ในระดับปริญญาตรีของข้าพเจ้าด้วย

ภาพที่ 16 : ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 4 ในระดับปริญญาตรีของข้าพเจ้า

ชื่อผลงาน “บรรพบุรุษรำลึกหมายเลข 4 ” 2558

ขนาด 280x205 ซม.

เทคนิค เย็บปัก

ข้าพเจ้าค้นพบเทคนิควิธีการคลุมโขนสีโดยรวมของภาพเป็นโขนสีแบบเอกรงค์ ที่สร้างสรรค์โดยลดทอนจากความเหมือนจริงไปสู่การสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นมาใหม่ จากการลดทอนในบางส่วน แต่ยังคงยึดทฤษฎีการเลียนแบบธรรมชาติของสีเส้นน้ำหนัก รวมไปถึงแสงเงาข้าพเจ้านั้นจุดเด่นแบบสว่างในที่มืด ให้ความรู้สึกลึกลับโหยหา ผลงานมีการใช้ผ้าตาข่ายคลุมไปในบรรยากาศ ทำให้ดูมีมนต์ขลัง ราวกับดวงวิญญาณของผู้ล่วงลับได้คอยสถิตอยู่เพื่อปกป้องคุ้มครองลูกหลาน เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมของชาวไทย ความอ่อนน้อม ที่ยังคงมีความนับถือบรรพบุรุษ แสดงถึงความเชื่อในไสยศาสตร์ และแสดงถึงลักษณะของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ชวนให้นึกย้อนคำนึงถึงความอบอุ่นระคนไป กับความโศกเศร้าของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นภาพบันทึกความทรงจำ

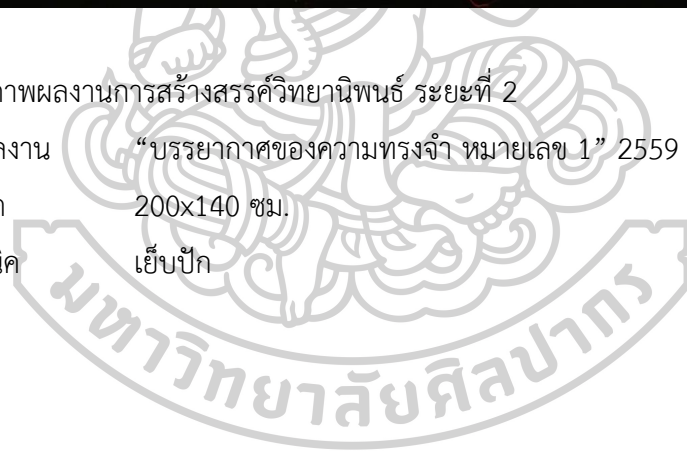
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

ข้าพเจ้าค้นคว้าหาข้อมูลและแรงบันดาลใจโดยต่อยอดจากระยะก่อนที่พูดถึงเรื่อง “บรรพบุรุษรำลึก” สู่เนื้อหาของผลงานชุด “บรรยากาศของความทรงจำ” ผลงานในระยะที่ 2 นี้ ข้าพเจ้ายังคงใช้ความพิเศษของภาพถ่ายบรรพบุรุษผู้ล่วงลับเป็นแรงบันดาลใจสำคัญ แต่ผลงานชุดนี้ได้ศึกษาจากสถานที่จริงและสภาพแวดล้อมจริง โดยเลือกมุมใดมุมหนึ่งภายในบ้านหรือญาติพี่น้องของข้าพเจ้าเอง ที่สร้างบรรยากาศให้ระลึกถึงบุคคลที่เคยใช้ชีวิตอยู่ ณ ที่แห่งนั้นในมุนั้น แต่ตอนนี้ได้จากไปแล้ว ภาพผลงานเป็นภาพถ่ายที่ข้าพเจ้าตั้งใจถ่ายเอง โดยที่ไม่เลือกที่จะปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมแก้ไขสิ่งของ และสภาพแวดล้อมอยู่ เพราะต้องการความเหมือนจริง และแสดงความเป็นชีวิตของบ้านให้ได้มากที่สุด โดยผลงานในชุดนี้ยังคงใช้เทคนิค ดิจิตอลปรีนท์ ที่ต้องพิมพ์ภาพลงบนผ้าก่อน และร่างภาพผ่านโปรแกรมปรับแต่งภาพ (Photoshop) โดยตัดต่อภาพของบรรพบุรุษที่เคยใช้ชีวิตอยู่ ณ ที่แห่งนั้นเข้าไป เพื่อแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะสื่อ คือ บรรยากาศของบ้านที่ก่อให้เกิดความทรงจำ และความคิดถึงต่อบุคคลที่ข้าพเจ้าแทรกเข้าไปในภาพผลงาน ข้าพเจ้าเลือกผ้าฝ้ายพิมพ์ลายดอกไม้ที่ชื่นชอบโดยส่วนตัว เย็บปักทักลงไปในบางจุด เพื่อสร้างรายละเอียดและแสดงรสนิยมของตัวเองลงไปในงาน ข้าพเจ้ายังคงเลือกใช้ผ้าตาข่ายสีดำมาคลุมภาพ เพื่อให้เกิดมิติแสงเงาที่ชัดเจน และเพื่อความเหมือนจริงให้ได้มากที่สุด

ภาพที่ 17 : ภาพผลงานการสร้างสรรค้วทยานิพนธ์ ระยะที่ 2
ชื่อผลงาน “บรรยากาศของความทรงจำ หมายเลข 1” 2559
ขนาด 200x140 ซม.
เทคนิค เย็บปัก

ภาพที่ 18 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

ชื่อผลงาน “บรรยากาศของความทรงจำ หมายเลข 2” 2559

ขนาด 200x140 ซม.

เทคนิค เย็บปัก

แม้ว่าภาพผลงานออกมาคล้ายกับบรรยากาศจริงมาก แต่ความจริงที่ข้าพเจ้าค้นพบคือ ความเหมือนจริงของภาพไม่ได้ช่วยให้อารมณ์ที่ข้าพเจ้าต้องการถูกสื่อออกมา เพราะข้าพเจ้าตั้งใจและใส่ใจที่จะเย็บให้ทุกจุดในภาพเด่นชัดและเหมือนจริง จนละเลยภาพถ่ายของบุคคลที่ข้าพเจ้าตั้งใจซ่อนไว้บนจุดใดจุดหนึ่งบนภาพผลงาน ดังนั้นข้อเสียของการสร้างสรรค์ผลงานในช่วงระยะที่สองนี้ จึงประสบความสำเร็จเพียงในด้านของการพัฒนาการเย็บ ที่มีชั้นเชิงและเริ่มที่จะลงตัวขึ้นเพียงเท่านั้น แต่ไม่ประสบความสำเร็จในด้านอารมณ์ที่ข้าพเจ้าต้องการจะสื่อ

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 3 นี้ ข้าพเจ้ายังคงพัฒนาต่อจาก ระยะก่อนหน้าและยังคงเป็นชุด “บรรยากาศของความทรงจำ” แต่ในระยะที่ 3 นี้จะแตกต่างจากผลงานชุดก่อน ตรงที่ข้าพเจ้าได้ปล่อยให้ภาพดิจิทัลปริ้นท์ทำงานโดยไม่ทำอะไรกับภาพผลงานมากนัก แต่ตั้งใจเย็บหรือเน้นเฉพาะสิ่งที่ต้องการจะสื่อเท่านั้น เพราะข้าพเจ้าต้องการให้มีสองอารมณ์ในหนึ่งภาพ

ภาพที่ 19 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3

ชื่อผลงาน	“บรรยากาศของความทรงจำหมายเลข 3” 2559
ขนาด	200x140 ซม.
เทคนิค	เย็บปัก

ภาพผลงานแสดงบรรยากาศในมุมหนึ่งของบ้าน ซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาจากบรรยากาศจริง และนำมาสร้างสรรค์ใหม่ให้เกิดสองอารมณ์ความรู้สึก อารมณ์แรกคือ อารมณ์ของความรู้สึกแจ่มใส และชัดเจน เนื่องจากข้าพเจ้าตั้งใจเย็บให้ครึ่งหนึ่งของภาพ เป็นภาพของแสงแดด แสงสว่างจากภายนอกบ้านที่สะท้อนเข้าสู่ภายในบ้าน เพราะข้าพเจ้ามีความเชื่อว่า แสงสามารถแสดงความสามารถ ความหวัง ความดี ความรัก แต่ความมืดอีกครึ่งหนึ่งของภาพ แสดงถึง อารมณ์ที่โหดร้าย โศกเศร้า เสียใจและความรู้สึกถึงสิ่งเร้นลับหรือมองไม่เห็น ด้วยบรรยากาศที่คลุมเครือ ถูกปล่อยให้ผ้าตาข่ายคลุมภาพดิจิทัลปริ้นท์ที่อยู่ด้านในสุดทำงาน หากไม่สังเกตจะเห็นเพียงความมืดแต่หากมองให้ดีจะเห็นภาพบางอย่างซ่อนอยู่ นั่นก็คือ ภาพถ่ายเก่าของบรรพบุรุษของข้าพเจ้าขณะที่ท่านยังมีชีวิต โดยผลงานแสดงให้เห็นถึงความมีอยู่ของใครบางคนในภาพ และผลงานในชุดนี้สร้างความพึงพอใจให้กับข้าพเจ้าเพราะสามารถตอบสนองอารมณ์และความรู้สึกได้ตรงที่สุด

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ นี้เป็นระยะสุดท้ายและเป็นการเริ่มแนวคิดใหม่ที่ได้ต่อยอดจากผลงานที่เคยทำมาทั้งหมด ยังคงเป็นเนื้อหาเรื่องราวของบรรพบุรุษที่ล่วงลับอยู่แต่ถ่ายทอดออกมาผ่านภาพถ่ายเก่าของครอบครัว โดยเริ่มต้นจากการกลับไปค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว โดยพบว่าภาพถ่ายเก่าจำนวนมากของคุณย่า ซึ่งท่านเป็นคนชื่นชอบการถ่ายภาพทำให้เรื่องราวในภาพถ่ายเก่าของท่านได้อธิบายชีวิตที่เคยมีอยู่ของท่านตั้งแต่วัยสาวจนวัยชรา ข้าพเจ้าค้นพบความผูกพันของสองแม่ลูกจากภาพถ่ายเก่าของครอบครัวนั้นคือ คุณพ่อและคุณย่า โดยข้าพเจ้าเลือกภาพที่แสดงความผูกพันนี้มาได้มากที่สุด และแนวคิดเรื่องความไม่เที่ยงของมนุษย์ก็เกิดขึ้นหลังจาก ข้าพเจ้าพบว่า ภาพถ่ายแท้จริงแล้วสามารถบันทึกช่วงเวลาสำคัญ ได้บ่งบอกถึงความมีตัวตนของบุคคลที่จากไปแล้วได้ อีกทั้งทุกครั้งที่มองภาพ ข้าพเจ้าสามารถนึกถึงอดีตเหล่านั้นขึ้นมาได้ทันที โดยทั้งๆที่การใช้ชีวิตปกติ ไม่เคยคิดถึงมาก่อน ดังนั้นภาพถ่ายเก่าในความคิดของข้าพเจ้าจึงเป็นสิ่งที่วิเศษมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม วันเวลาได้เปลี่ยนแปลงไป เกิดปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ภาพถ่ายเก่าของครอบครัวข้าพเจ้าได้เกิดความเสียหายเลอะเลือน ทำให้ภาพบางส่วนหายไป เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้เกิดความคิดที่จะพัฒนาต่อยอดผลงานศิลปะของข้าพเจ้าขึ้นโดยทันที แม้ว่าภาพถ่ายจะวิเศษมากเพียงใดในความคิดของข้าพเจ้า แต่สุดท้ายแล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องดับสลายไป แม้แต่ความทรงจำและความผูกพันที่เคยเกิดขึ้นมา

ผลงานในระยะสุดท้ายนี้ข้าพเจ้าได้สร้างผลงานที่สมบูรณ์โดยไม่สมบูรณ์แบบขึ้น คือ มีความงามจากความเสื่อมสลายของความทรงจำ หลังจากการเลือกภาพที่ถูกใจแล้วข้าพเจ้าก็นำไปเข้าโปรแกรมตัดต่อภาพ (Photoshop) และทำให้เกิดความเสียหายในบางส่วน บางส่วนที่ข้าพเจ้าต้องการจะจดจำ ข้าพเจ้าจึงใจให้เด่นชัดขึ้น ในส่วนที่ข้าพเจ้าไม่ต้องการจะจดจำก็ทำให้เลอะเลือนไปคล้ายกับการหายไปตามกาลเวลา ด้วยเทคนิคเดิมคือการดิจิทัลปรีนท์ภาพลงบนผืนผ้า และการทับซ้อนของผ้าตาข่าย ทำให้ผลงานของข้าพเจ้าสมบูรณ์ขึ้น ข้าพเจ้าค้นหาความหมายของเหตุผลของสองเทคนิคนี้ได้โดยสมบูรณ์ และเข้าใจมันอย่างถ่องแท้

เหตุผลของการพิมพ์ภาพลงบนผ้าและเหตุผลของการใช้ผ้าตาข่ายมาสร้างสรรค์ผลงานนั้น คือ อย่างแรกภาพดิจิทัลปรีนท์เป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางเทคโนโลยีของมนุษย์ที่คิดค้นขึ้นด้วยความชาญฉลาด มนุษย์สร้างกล้องถ่ายภาพเพื่อตั้งใจเก็บภาพความทรงจำหรือการหยุดเวลาในช่วงขณะหนึ่ง แต่ถึงอย่างนั้นเองไม่ว่ามนุษย์จะมีความฉลาดมากเพียงใดก็ไม่สามารถสู้หลักของธรรมชาติได้ คือ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ข้าพเจ้าใช้ภาพถ่ายและการพิมพ์ดิจิทัลปรีนท์เป็นตัวแทนของความสามารถของมนุษย์และผ้าตาข่ายที่ให้ความรู้สึกของการได้รับการปกป้อง เพราะเนื่องจาก ในสมัยก่อนครอบครัวมักจะมีกำแพงมุ้งนอน ซึ่งผ้ามุ้งมีลักษณะคล้ายกับผ้าตาข่าย ดังนั้นผ้าตาข่ายจึงเป็นเหมือนการช่วยปกป้องป้องกันครอบครัวจากสิ่งภายนอก การเย็บด้วยมือของข้าพเจ้าเหมือนการดั่งรั้งภาพครอบครัวให้คงอยู่ และดั่งรั้งความผูกพันให้อยู่ด้วยกันตลอดไป

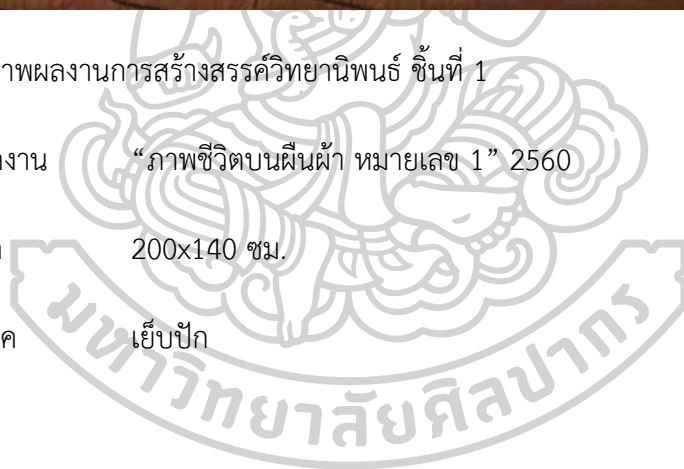

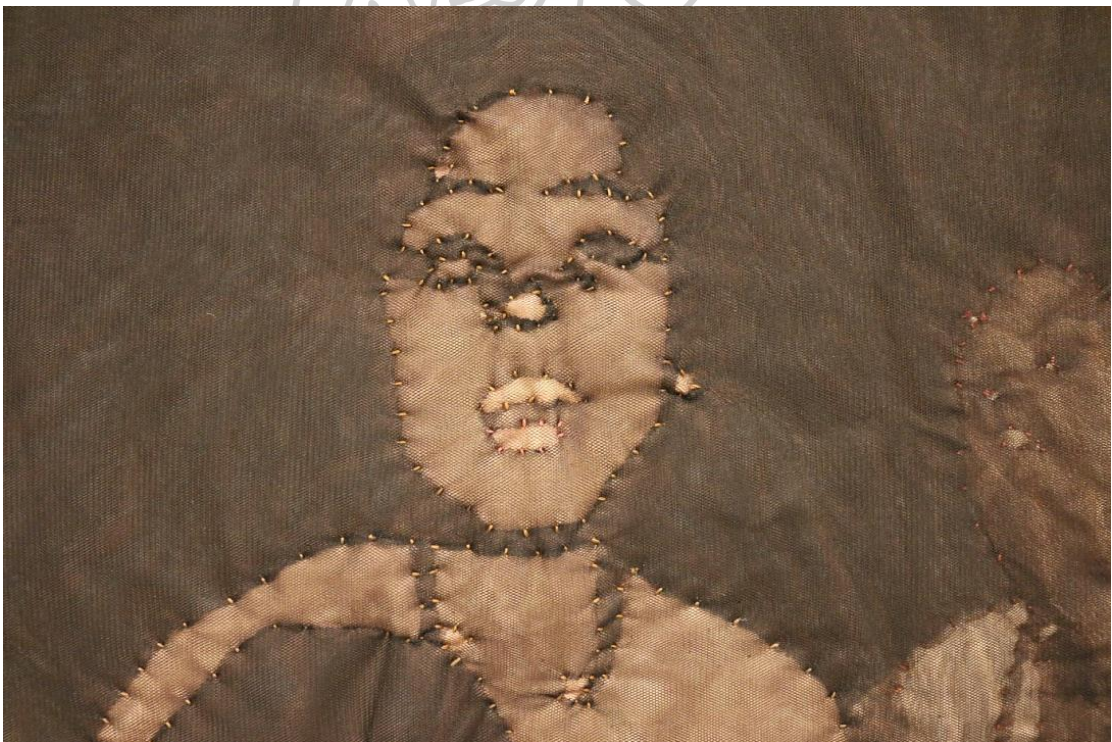
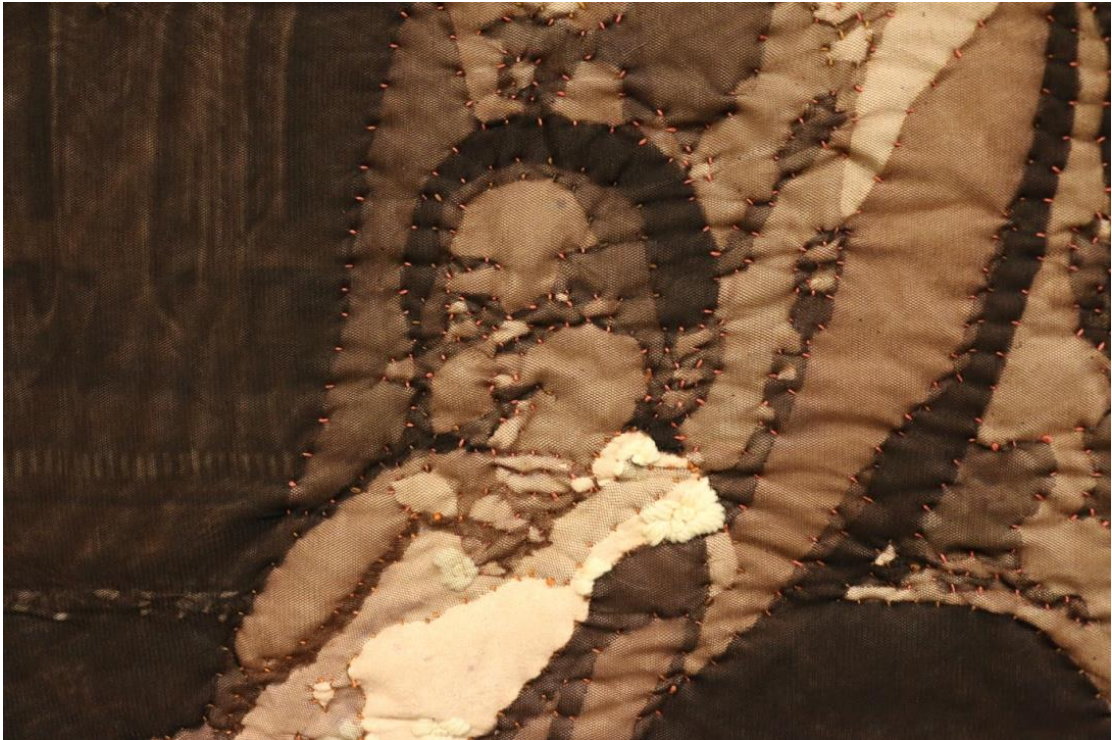
ภาพที่ 20 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า หมายเลข 1” 2560

ขนาด 200x140 ซม.

เทคนิค เย็บปัก

ภาพที่ 21 : ภาพรายละเอียดผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ภาพผลงานแสดงภาพของบุคคลในครอบครัวและบรรยากาศโดยรอบที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนคล้ายภาพที่กำลังจะปรากฏขึ้นหรือกำลังจะเสื่อมสลายไป ภาพผลงานถูกทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายสีดำและสีน้ำตาล ทำให้เกิดน้ำหนักแสงเงาผิดเพี้ยน จากการสร้างน้ำหนักของแสงเงานั้นปรากฏภาพเด็กที่อยู่ตรงเกือบกึ่งกลางภาพ เป็นจุดสว่างที่สุด ภาพของเด็กที่อยู่มุมบนด้านซ้ายของภาพและขวาของภาพถูกทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายให้มีความสว่างน้อยลงไปตามลำดับ ทำให้จุดเด่นของภาพอยู่ตรงกลางภาพพอดี จุดรองลงมาคือบุคคลที่อยู่ระยะหลังจากจุดเด่น และบรรยากาศของห้องกลายเป็นระยะหลังของภาพโดยปริยาย ภาพผลงานมีการสร้างมิติแสงเงาในอุดมคติ โดยไม่อิงแสงเงาตามจริงจากธรรมชาติ เพราะข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ความรู้สึกในการทำทั้งหมด

ข้าพเจ้าค้นพบปัญหาระหว่างการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ คือ การตัดน้ำหนักแสงเงาที่ปรากฏบนใบหน้าของบุคคลในภาพเป็นเรื่องยากที่สุด และต้องแก้ไขหลายครั้ง เนื่องจากการเย็บใบหน้าของมนุษย์นั้นจำเป็นต้องอิงความเป็นจริงของระบบกายวิภาค ซึ่งผลงานปรากฏภาพของเด็กทารก เด็กเล็ก เด็กวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา เรียกได้ว่าแทบทุกวัย หากเย็บน้ำหนักผิดเพียงองศาเดียว อาจทำให้สีหน้าอารมณ์ของบุคคลในภาพเปลี่ยนไป ไม่สามารถสื่ออารมณ์ ที่ข้าพเจ้าต้องการได้ และเนื่องจากเป็นผลงานชิ้นแรก ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความกดดันและไร้ความมั่นใจ จึงเป็นขั้นที่ใช้เวลาในการสร้างสรรค์นานที่สุด

ความรู้สึกที่ได้รับจากภาพผลงาน คือ ขณะมองภาพผลงานนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกคล้ายถูกสะกดด้วยสายตาของบุคคลที่ปรากฏในภาพผลงาน เนื่องจากภาพบุคคลที่ปรากฏในภาพผลงานนั้นมีลักษณะการหันใบหน้าออกมาสบตากับผู้ชม คล้ายกับผู้ชมผลงานเป็นผู้ถ่ายภาพดังกล่าวเอง ดังนั้นภาพผลงานจึงสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพผลงานและผู้ชมได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 22 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

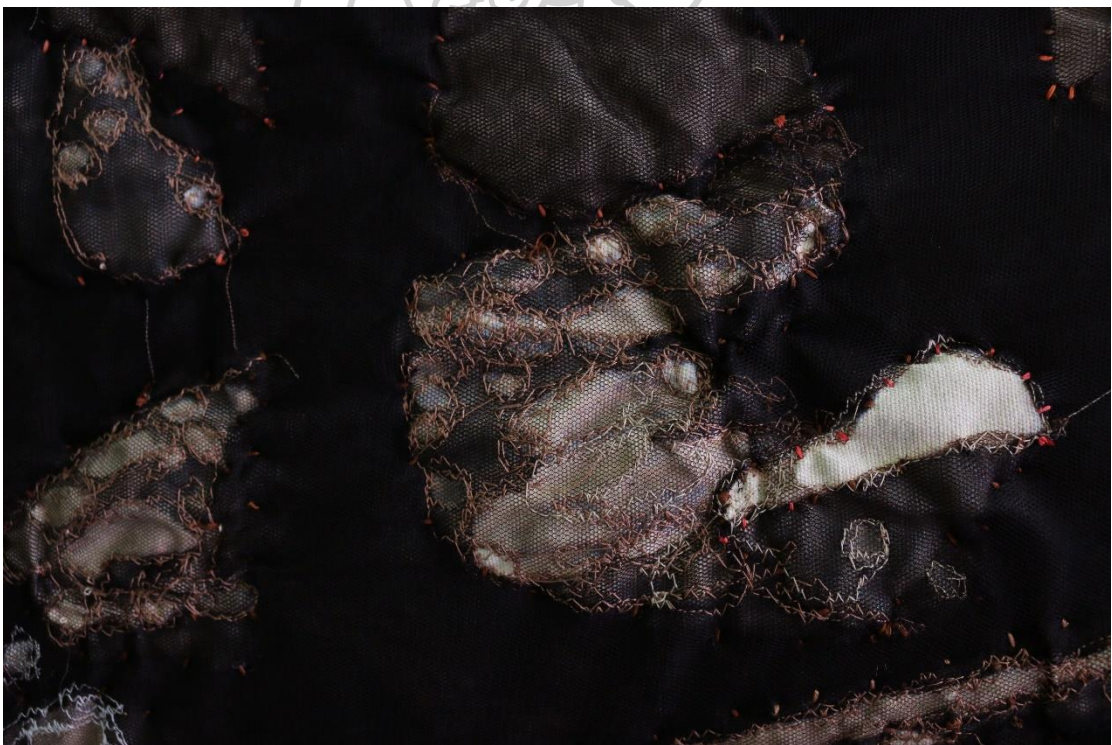
ชื่อผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า หมายเลข 2” 2560

ขนาด 200x140 ซม.

เทคนิค เย็บปัก

ภาพที่ 23 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพที่ 24 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ภาพผลงานแสดงภาพของบุคคลในครอบครัวและบรรยากาศโดยรอบแบบ Outdoor Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้ง ภาพผลงานถูกทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายสีดำและสีน้ำตาลทำให้เกิดน้ำหนักแสงเงามีมิติ จากองค์ประกอบของภาพนั้น ปรากฏภาพของสามบุคคลตรงกึ่งกลางภาพเป็นจุดเด่น คือ เด็ก ผู้สูงวัย และหญิงสาววัยรุ่น ด้วยองค์ประกอบของภาพมีสามระยะ ระยะแรกคือจุดเด่น ระยะสองคือ ภาพของกลุ่มคนที่อยู่มุมซ้ายล่างของภาพ บรรยากาศของภาพเป็นระยะหลัง ภาพผลงานมีการสร้างมิติแสงเงาในอุดมคติ โดยไม่อิงแสงเงาตามจริงจากธรรมชาติ เพราะข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ความรู้สึกในการทำทั้งหมด

ในผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ข้าพเจ้าทดลองนำจักรเย็บผ้ามาใช้สร้างพื้นผิวและความรู้สึกใหม่ของการเย็บ โดยภาพผลงานจะถูกปล่อยให้เส้นด้ายที่พันกันและถูกเย็บทิ้งไว้โดยไม่จัดการ เนื่องจากข้าพเจ้าต้องการทดลองเทคนิคใหม่ในการสร้างสรรค์เพื่อว่าจะสามารถตอบโจทย์หรือความรู้สึกของข้าพเจ้าได้ดีขึ้น โดยการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ ข้าพเจ้ามีความผ่อนคลายและเริ่มรู้สึกสนุกในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมถึงข้าพเจ้าเริ่มไม่กังวลกับกายวิภาคของมนุษย์หรือการตัดแสงเงาที่กระทบบนตัวบุคคลให้ชัดเจนและถูกต้องตามจริงมากนัก

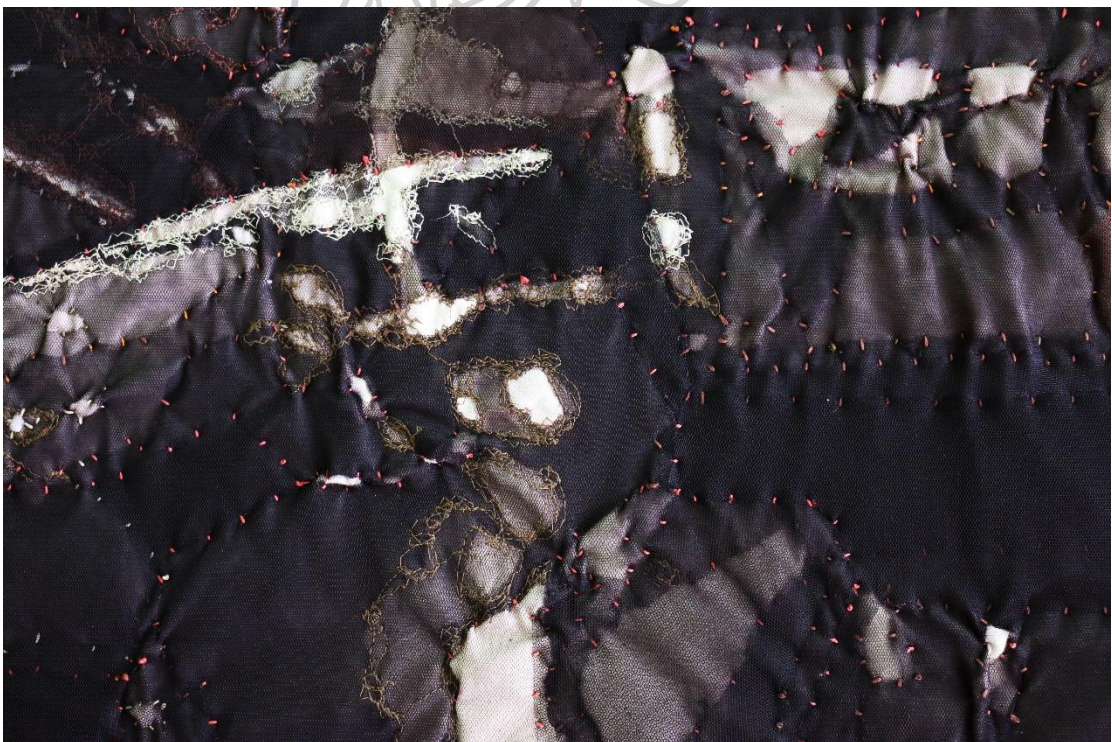
ข้าพเจ้าเลือกที่จะไม่ตัดแสงเงาบนใบหน้าของบุคคลที่ปรากฏบนภาพ เพื่อต้องการความลึกกลับและซ่อนสีหน้าบางอย่างที่ข้าพเจ้าไม่ต้องการจะเห็นไว้ด้วยความรู้สึกส่วนตัว ความรู้สึกที่ได้รับจากภาพผลงานคือ ขณะมองภาพผลงานนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกถึงพลังงานบางอย่างที่ถูกซ่อนไว้ภายใต้ใบหน้าของบุคคลที่ปรากฏบนภาพ เนื่องจากความคลุมเครือของการถูกซ่อนทับด้วยผ้าตาข่ายนี้เองทำให้ความรู้สึกนี้เองที่ข้าพเจ้าพอใจ

ภาพที่ 25 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3
ชื่อผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า หมายเลข 3” 2560
ขนาด 200x140 ซม.
เทคนิค เย็บปัก

ภาพที่ 26 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 27 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 28 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3 แสดงภาพของบุคคลในครอบครัว และบรรยากาศโดยรอบแบบ Outdoor Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้ง จากองค์ประกอบของภาพนั้น ปรากฏภาพของสามบุคคลตรงกึ่งกลางภาพ คือ เด็กชาย ผู้สูงวัย และเด็กหญิง ภาพผลงานถูกทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายสีดำและสีน้ำตาล ทำให้เกิดน้ำหนักแสงเงามิติ ภาพผลงานมีการสร้างมิติแสงเงาในอุดมคติ โดยไม่อิงแสงเงาตามจริงจากธรรมชาติเช่นเคย ผลงานถูกสร้างสรรค์ให้ภาพมีความฉีกขาดและดูเสียหาย ผลงานโดยรวมคล้ายงานศิลปะแบบ Semi-Abstract (ศิลปะกึ่งนามธรรม) หมายถึง ศิลปะที่เริ่มบิดเบือนไปจากศิลปะแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอน รูปทรงของจริงให้อยู่ในรูปแบบเรียบง่าย แต่ยังมีเค้าโครงที่เหมือนจริงหลงเหลืออยู่ให้รู้ว่าเป็นรูปภาพเกี่ยวกับอะไร

เนื่องจากข้าพเจ้าต้องการให้ผลงานมีรูปแบบที่แลดูแปลก น่าสนใจ รวมทั้งให้อารมณ์และความรู้สึกไม่จำเจ ด้วยความที่ภาพผลงานไม่เหมือนจริงไปทุกจุดทำให้ ผู้ชมสามารถใช้จินตนาการในการชมหรือใช้ประสบการณ์ของตัวเองในการค้นหาความหมายของภาพด้วย ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้ายังนำจักรเย็บผ้ามาใช้สร้างพื้นผิว โดยภาพผลงานจะถูกปล่อยให้เส้นด้ายที่พันกันและถูกเย็บทิ้งไว้โดยไม่จัดการ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะมองภาพผลงานนั้น คือ ความรู้สึกถึงความคลุมเครือ ความไม่ชัดเจน ความไม่มั่นคงในบางสิ่งบางอย่าง และที่สำคัญคือ ความเสื่อมสลายของมนุษย์โดยปัจจัยหลายสิ่งที่เกิดขึ้นแสดงถึงความไม่เที่ยงของวัตถุหรือโลก

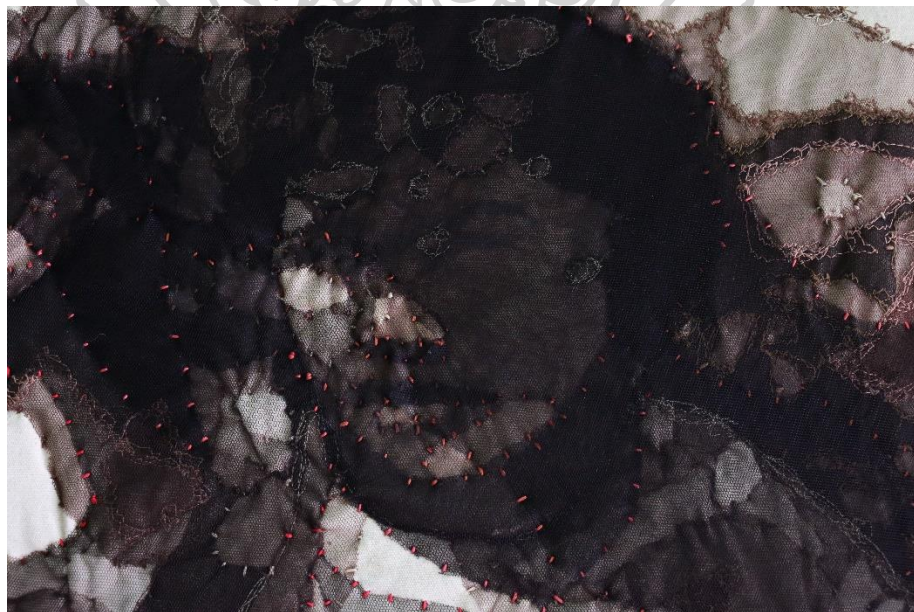

ภาพที่ 29 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

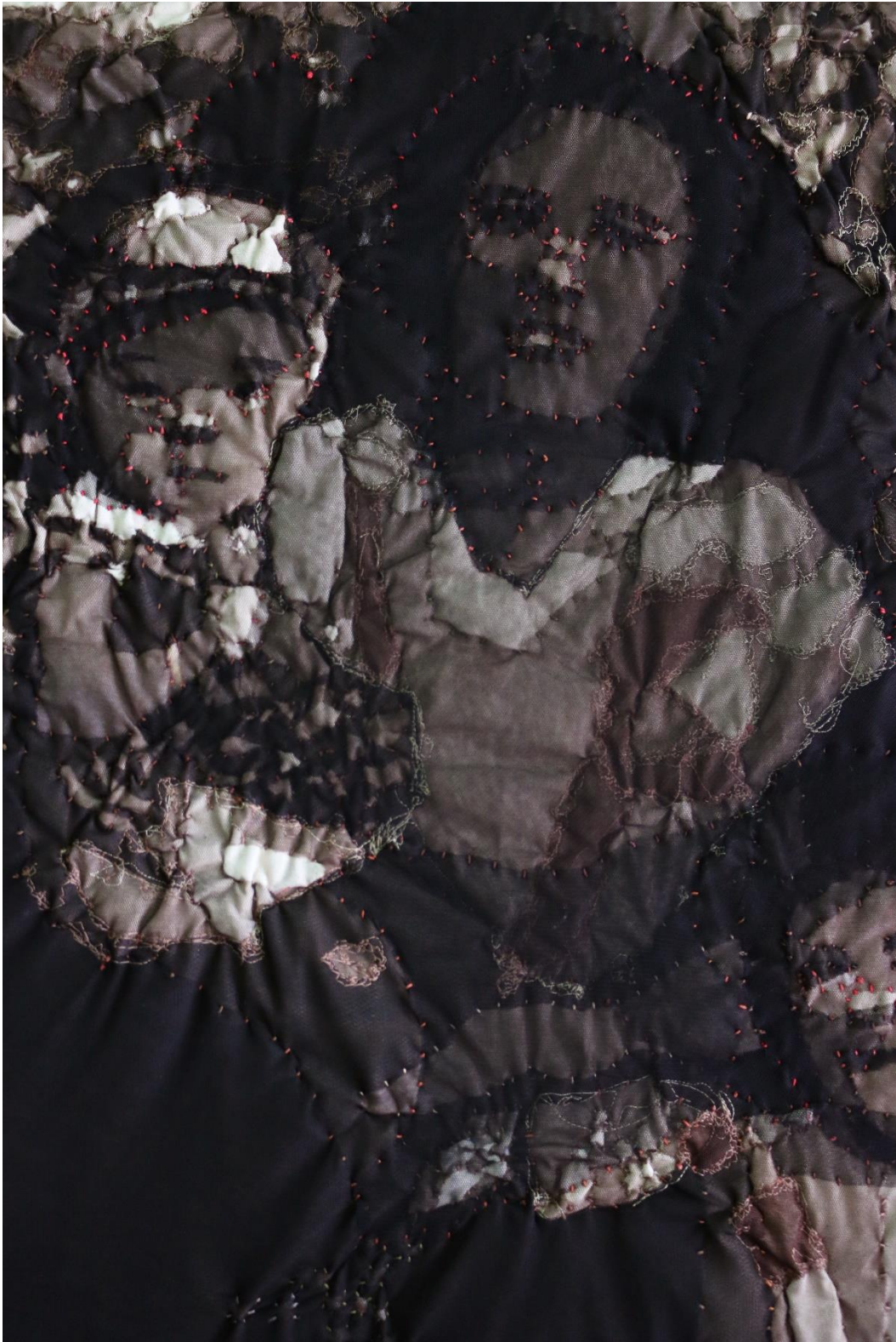
ชื่อผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า หมายเลข 4” 2560

ขนาด 200x140 ซม.

เทคนิค เย็บปัก

ภาพที่ 30 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพที่ 31 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพที่ 32 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4 แสดงภาพของบุคคลในกรอบครัวและบรรยากาศโดยรอบแบบ Outdoor Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้ง ภาพผลงานถูกทับซ้อนด้วยผ้าตาข่ายสีดำและสีน้ำตาล ทำให้เกิดน้ำหนักแสงเงามีมิติ จากองค์ประกอบของภาพนั้น ปรากฏภาพของห้าบุคคลตรงกึ่งกลางภาพ คือ เด็กหญิงในตรงกึ่งกลางค่อนไปด้านล่างของภาพ ผู้ใหญ่วัยกลางคน และเด็กสองคนที่ถูกอุ้ม โดยผลงานรวมคล้ายงานศิลปะแบบ Semi-Abstract (ศิลปะกึ่งนามธรรม) หมายถึง ศิลปะที่เริ่มบิดเบือนไปจากศิลปะแบบเหมือนจริง ด้วยการตัดทอน รูปทรงของจริงให้อยู่ในรูปแบบเรียบง่าย

ภาพผลงานถูกสร้างสรรค์ให้ภาพมีความไม่สมบูรณ์ ลักษณะฉีกขาดและเสียหาย ภาพผลงานมีการสร้างมิติแสงเงาในอุดมคติ ประกอบกับแสงเงาตามจริงจากธรรมชาติ เพราะข้าพเจ้าใช้ความรู้สึกในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้ายังนำจักรเย็บผ้ามาใช้สร้างพื้นผิว โดยภาพผลงานจะถูกปล่อยให้เส้นด้ายที่พันกันและถูกเย็บทิ้งไว้โดยไม่จัดการ ข้าพเจ้าเลือกที่จะตัดแสงเงาบนใบหน้าของบุคคลที่ปรากฏบนภาพ เพื่อต้องการแสดงสีหน้าและท่าทางของบุคคลในภาพ สีหน้าของบุคคลในภาพสามารถบ่งบอกถึงบุคลิกอุปนิสัยได้เป็นอย่างดี โดยเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องการระลึกและบันทึกไว้เป็นความทรงจำที่สวยงาม ความรู้สึกที่ได้รับจากภาพผลงานคือ ขณะมองภาพผลงานนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความเสื่อมสลายของทุกสิ่งทุกอย่าง โดยปัจจัยหลายสิ่งที่เกิดขึ้นแสดงถึงความไม่เที่ยงของมนุษย์

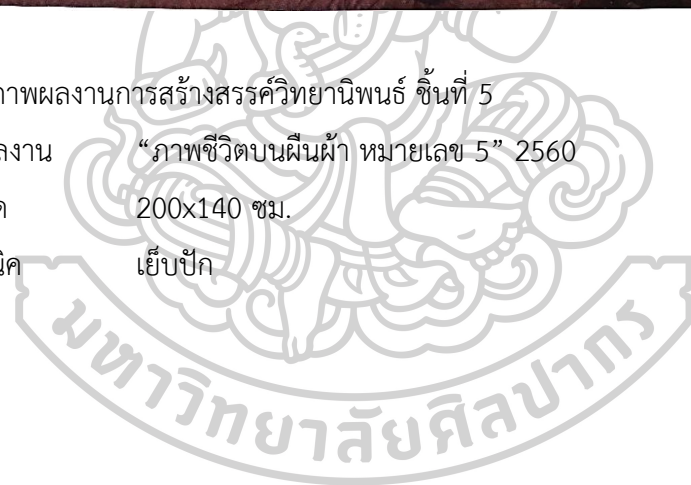

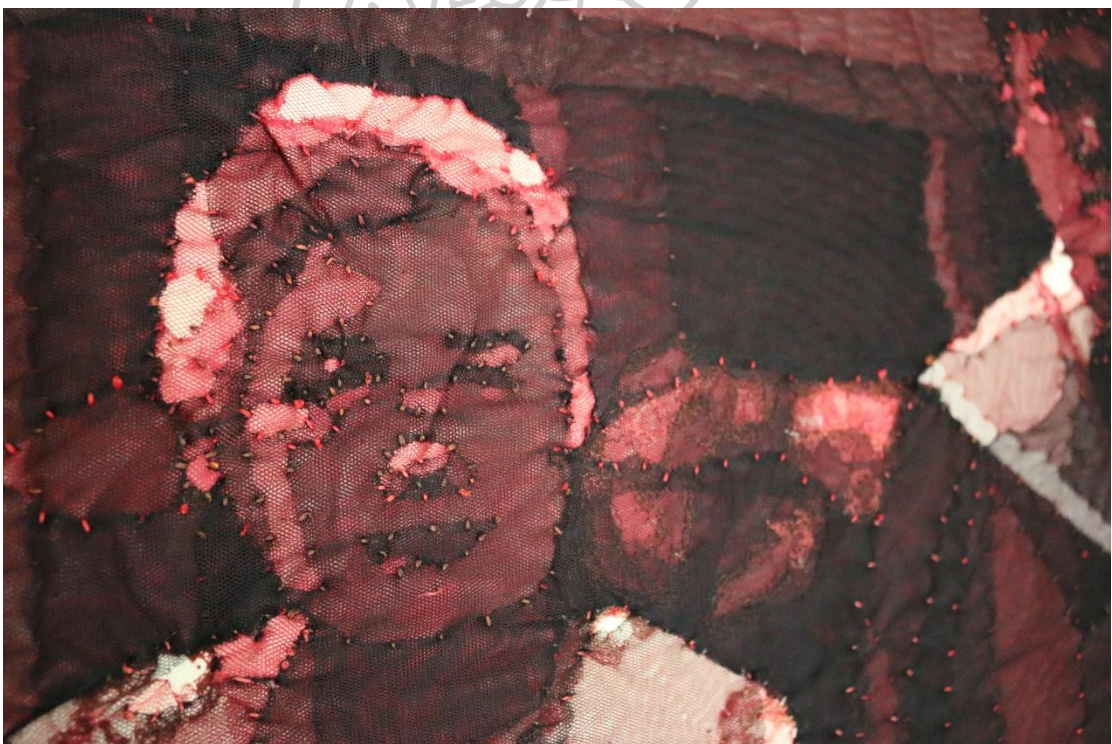
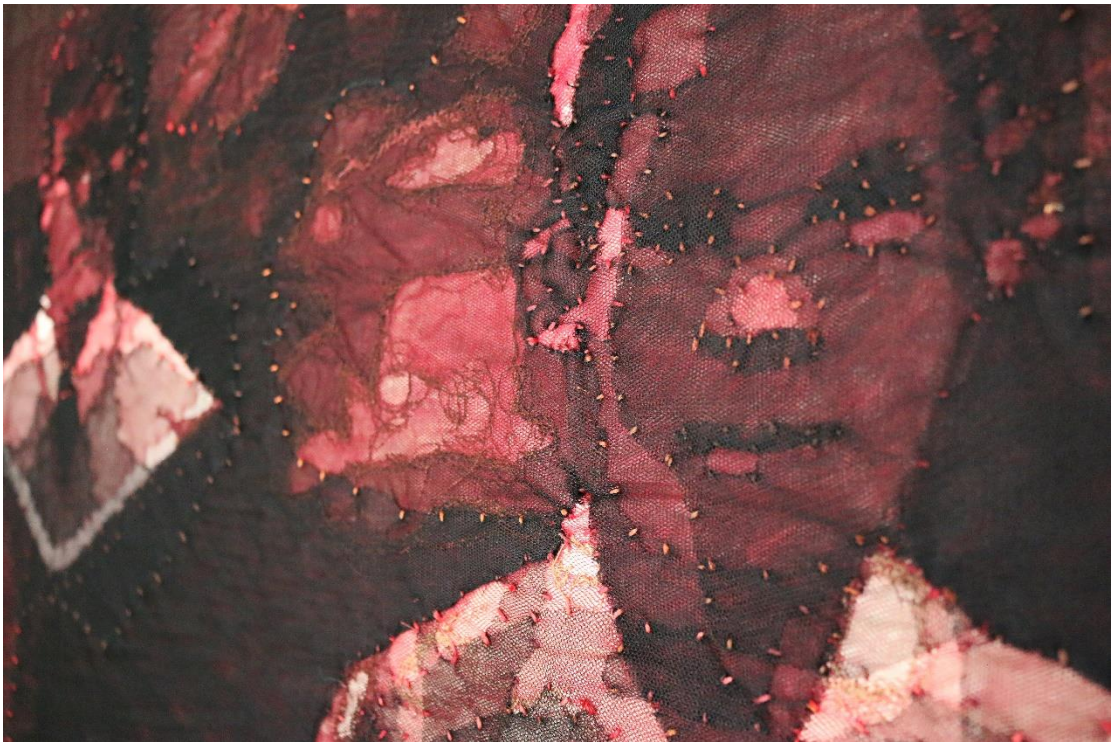
ภาพที่ 33 : ภาพผลงานการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน “ภาพชีวิตบนผืนผ้า หมายเลข 5” 2560

ขนาด 200x140 ซม.

เทคนิค เย็บปัก

ภาพที่ 34 : ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ภาพผลงานแสดงภาพถ่ายในวันรับปริญญาซึ่งเป็นวันที่น่าภาคภูมิใจของสมาชิกในครอบครัว ภาพนี้จึงถูกถ่ายขึ้นเพื่อบันทึกและระลึกถึงความทรงจำดีๆที่เกิดขึ้น ภาพถูกถ่ายแบบ Outdoor Portraiture คือ ภาพบุคคลที่ถ่ายกลางแจ้ง ผลงานถูกถ่ายทอดออกมาในโทนสีแดง โดยทับซ้อนด้วย ผ้าตาข่ายสีดำและแดง เพื่อแสดงน้ำหนักของแสงเงาและมิติที่ดูเก่า เพราะภาพในยุคคุณพ่อคุณแม่มักเป็นโทนสีขาว-ดำ แต่บางภาพเป็นโทนสีแดง

จากองค์ประกอบของภาพนั้น ปรากฏภาพของสามบุคคลตรงกึ่งกลางภาพเป็นจุดเด่น คือ ชายผู้สวมชุดครุย กับผู้สูงวัยหญิงและชาย ด้วยองค์ประกอบของภาพมีสามระยะ ระยะแรกกลุ่มคนคือจุดเด่น ระยะสองคือพื้น บรรยากาศของภาพเป็นระยะสุดท้าย ภาพผลงานมีการสร้างมิติแสงเงาในอุดมคติ และแสงเงาตามจริงจากธรรมชาติ เพราะข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้ความรู้สึกในการสร้างสรรค์ ในผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ข้าพเจ้านำจักรเย็บผ้ามาใช้สร้างพื้นผิว และการเย็บปักด้วยมือเพื่อต้องการให้ภาพเกิดมิติทางอารมณ์ ข้าพเจ้าเลือกที่จะไม่ตัดแสงเงาบนใบหน้าของบุคคลที่ปรากฏบนภาพให้ปรากฏชัดเจนมากนัก เพื่อต้องการความลึกกลับและหลบซ่อนความรู้สึกบางอย่าง ในส่วนของความรู้สึกที่ได้รับจากภาพผลงาน คือ ขณะมองภาพผลงานนั้น ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความประทับใจอันดีงามเกี่ยวกับความสำเร็จของบุคคลในภาพ แต่ก็ปนความโศกเศร้าเพราะเนื่องจากเป็นภาพของอดีตที่ผ่านมาแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกถึงพลังงานบางอย่างที่ถูกซ่อนไว้ภายใต้ใบหน้าของบุคคลที่ปรากฏบนภาพ คล้ายกับดวงวิญญาณของบุคคลในภาพยังคงอยู่ และเนื่องจากความคลุมเครือของการถูกซ้อนทับด้วยผ้าตาข่ายนี้เอง ทำให้ตอบเจตน์หรือความต้องการจะสื่อสารของข้าพเจ้าออกมาได้และเป็นที่น่าพอใจ

บทที่ 5

บทสรุป

ตลอดระยะเวลาการศึกษาระดับปริญญาโทของข้าพเจ้า ได้ทดลองสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากหลากหลายแนวความคิดและเทคนิค จนสามารถสรุปออกมาเป็น ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ภาพชีวิตบนผืนผ้า” โดยได้รับแรงบันดาลใจหลักคือ ภาพถ่ายเก่าของครอบครัว ซึ่งเป็นทั้งแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าศึกษาจากภาพถ่ายเก่าจริงของครอบครัว และการพูดคุยเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมา รวมถึงความรู้สึกนึกคิดในปัจจุบันของสมาชิก การพูดคุยครั้งนี้สร้างความผูกพัน และเกิดความใกล้ชิด ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจความรู้สึกของทุกคนมากขึ้น ภาพผลงานถูกสร้างสรรค์โดยเทคนิคการเย็บปักที่ถนัดและสร้างสรรค์ผ่านรูปแบบเหมือนจริง ซึ่งเป็นรูปแบบที่ข้าพเจ้าคิดว่าผู้ชมสามารถเข้าถึงและเข้าใจความหมายของภาพผลงานชัดเจนที่สุด การนำเทคนิควิธีการดิจิตอลปริ้นท์ (digitalprint) ลงผ้าดิบ รวมถึงการทับซ้อนของผ้าตาข่ายต่างสี สามารถตอบสนองอารมณ์และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของข้าพเจ้าลงบนผลงานได้เป็นอย่างดี ภายในตลอดระยะเวลาหนึ่งปีที่สร้างสรรค์ผลงาน ทุกครั้งที่ทำงานเสร็จหนึ่งชิ้น ข้าพเจ้าจะรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองที่พยายามและสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตัวเองคิดออกมาได้ ถึงจะไม่สมบูรณ์แบบในทุกชิ้นและแม้ว่าเนื้อหาที่ข้าพเจ้าได้นำมาสร้างสรรค์ผลงานนั้นเป็นเรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับความผูกพันภายในครอบครัวของข้าพเจ้าเท่านั้น แต่ก็มีเชื่อว่าบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงผลงาน และนำความรู้สึกที่ข้าพเจ้าถ่ายทอดออกมา นำไปปรับใช้ได้ในชีวิตของพวกเขาได้

ผลงานวิทยานิพนธ์แสดงความผูกพันของครอบครัวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยทุกครั้งที่มีมองภาพผลงานจะทำให้ชวนให้นึกย้อนคำนึงถึงความอบอุ่นปนความโศกเศร้าของการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ซึ่งผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ตรงตามเป้าหมายที่ข้าพเจ้าวางไว้ ประกอบกับวัสดุและเทคนิคที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ และตอบสนองอารมณ์และความรู้สึกของข้าพเจ้าได้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นบ้างก็จำเป็นต้องแก้ไขกันไปทีละขั้นตอน ข้าพเจ้ายังต้องเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ผลงานในชุดต่อไปพัฒนายิ่งขึ้นและสามารถเป็นแบบอย่างให้ผู้ที่สนใจในการศึกษาศิลปะสืบต่อไป

รายการอ้างอิง

Milton Polay (1969). Portrait Composition. New York, New York Institute of Photography.

Willard D. Morgan(ed.) The Encyclopedia or Photography Vol.16. New York, Greystone Press.

ปัทมาวดี จารูวร (2528). การถ่ายภาพบุคคล / ปัทมาวดี จารูวร. กรุงเทพฯ :, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาอำนาจ ปญฺญาวชิโร สบายดี...ความตาย, พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัทนันทพันธ์พริ้นติ้งจำกัด, 3.

ภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา (2549). คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต / บรรณาธิการ อรสุดา เจริญรัถ. กรุงเทพฯ :, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ส. ส่องสวัสดิ์ (2549). ครอบครัวอบอุ่น / ส. ส่องสวัสดิ์. กรุงเทพฯ :, มูลนิธิพัฒนาเยาวชนต้นแบบศีลธรรม.

ฮิกบี เคนเน็ต แอล (2530). ความจำ = Your memory : how it works and how to improve it / Kenneth L. Higbee ; แปลโดย กิติกร มีทรัพย์, กาญจนา คำสุวรรณ. กรุงเทพฯ :, สมิติ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ฉัตรพรหม อ่อนเปี่ยม
วัน เดือน ปี เกิด	21 กันยายน 2534
สถานที่เกิด	จังหวัด เชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	69 กำแพงดิน ซอย 1 ตำบล ช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
รางวัลที่ได้รับ	<p>2017 - รางวัลชมเชย การประกวดศิลปกรรมช่างเผือก ครั้งที่ 6 โดย Thai Beverage, หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร</p> <p>2015 - พุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะ เมทินี ธารวณิชกุล</p> <p>- รางวัลช่างเผือก การประกวดศิลปกรรมช่างเผือก ครั้งที่ 4 โดย Thai Beverage, หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร</p> <p>- รางวัลเหรียญทองแดง จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 37 ประเภทจิตรกรรมร่วมสมัย, The Queen's gallery, กรุงเทพฯ</p> <p>- รางวัลเกียรติคุณเหรียญเงิน “ศิลป์พระศรี” การประกวดศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 32 , โดย Young Artist, กรุงเทพฯ</p> <p>- รางวัลเหรียญเงินศิลปกรรมแห่งชาติ ประเภท จิตรกรรม ครั้งที่ 61 หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน กรุงเทพฯ</p> <p>2014 - ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมคณะศิลปินสาขาประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรม รุ่นที่ 3 (ยุวศิลปิน) เยือนประเทศญี่ปุ่นตามโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน JENESYS 2.0 ของกระทรวงวัฒนธรรม</p> <p>- รางวัลชมเชย การประกวดศิลปกรรมช่างเผือก ครั้งที่ 3 โดย Thai Beverage, หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร</p> <p>- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทอง ระดับอายุ 21-25 ศิลปกรรมเด็กและเยาวชน แห่งชาติครั้งที่ 9 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ</p> <p>- รางวัลดีเด่น การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 29</p>

หัวข้อ “ก้าวไปด้วยกัน...สู่วันพรุ่งนี้” อาคารพรรณราย หอศิลป์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, กรุงเทพฯ

- รางวัลเหรียญทอง จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 36 ประเภทจิตรกรรมร่วมสมัย
,The Queen’s gallery, กรุงเทพฯ

- รางวัลเกียรติคุณเหรียญเงิน “ศิลป์พระศรี”

การประกวดศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 31

หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน กรุงเทพฯ

2013 - รางวัลชมเชย นิทรรศการศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 8

ระดับอายุ 21-25 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ

- รางวัลดีเด่น การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 25

ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป,พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์
แห่งชาติ, กรุงเทพฯ

- รางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่ง การประกวดผลงานศิลปะ "มองสิ่งผ่านศิลป์"
ระดับอุดมศึกษา, กรุงเทพฯ

- รางวัล Most Promising Artist of the Year (Emerging Artist)

โครงการประกวดภาพวาด UOB Painting of the Year, ครั้งที่ 4,

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์แห่งชาติ, กรุงเทพฯ

- รางวัลชนะเลิศ วิถีพุทธล้านนา ครั้งที่ 2, NACHA gallery, เชียงใหม่

